

Ügyiratszám: SZOC-2138/2023
Ügyintéző: Balogné Horváth Márta

Előterjesztés

- Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűléséhez –

az Önkormányzat 2022. évi gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak ellátásáról
szóló beszámoló elfogadására

Jászai Menyhért
alpolgármester

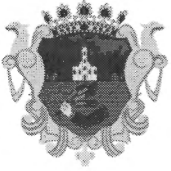

Tóthné Csatlós Ildikó
Szociális és Köznevelési Osztály vezetője

törvényességi ellenőrzését
végző személyek aláírása

Dr. Szemán Sándor
címetes főjegyző

Faragóné Széles Andrea
Jegyzői Kabinet vezetője

Az előterjesztést véleményezi:
Szociális, Egészségügyi és Sport Bizottság

Tisztelt Közgyűlés!

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban Gyvt.) 96. § (6) bekezdése alapján a települési önkormányzat minden év május 31-ig átfogó értékelést készít a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak ellátásáról. A gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX.10.) Korm. rendelet 10. számú melléklete részletesen meghatározza a települési önkormányzat által készítendő értékelés tartalmi követelményeit.

Az Önkormányzat beszámolójában többek között demográfiai mutatók, az önkormányzat által nyújtott pénzügyi, természetbeni ellátások biztosításának formái, a személyes gondoskodást nyújtó ellátások bemutatása, bűnmegelőzési tevékenység, a civil szervezetekkel történő együttműködés, a felügyeleti szervek által gyámhatósági, gyermekvédelmi területen végzett szakmai ellenőrzések tapasztalatainak, továbbá a gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet végzők ellenőrzésének alkalmával tett megállapítások bemutatása szerepel. A beszámolóban kitérünk az elmúlt évben bekövetkezett változásokra, azok hatásaira - szomszédos országban zajló háború, az energia válság - melyek új kihívásokat jelentettek az Önkormányzat a város szociális, gyermekvédelmi, köznevelési és kulturális intézményei részére is.

Az értékeléshez elsősorban az éves jelzőrendszeres tanácskozással készített jelentéseket, az intézmények beszámolóit, valamint az Önkormányzat rendelkezésére álló adatokat, információkat használtuk fel. Mindezeket kiegészítettük a Központi Statisztikai Hivatal adataival.

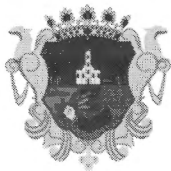
A fentiek alapján kérem a Tisztelt Közgyűlést, hogy az előterjesztés alapján a mellékelt határozat – tervezetet elfogadni szíveskedjen.

Nyíregyháza, 2023. május 17.

Tisztelettel:

Tóthné Csatlós Ildikó
Tóthné Csatlós Ildikó
osztályvezető

Melléklet a SZOC-2138/2023 számú előterjesztéshez

HATÁROZAT- TERVEZET

NYÍREGYHÁZA MEGYEI JOGÚ VÁROS KÖZGYŰLÉSÉNEK

...../2023. (V.25.) számú

h a t á r o z a t a

**az Önkormányzat 2022 évi gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak ellátásáról
szóló beszámoló elfogadásáról**

A Közgyűlés

az Önkormányzat 2022. évi gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak ellátásáról szóló beszámolóját **elfogadja.**

A határozatról értesül:

- 1.) A Közgyűlés tagjai
- 2.) A címzetes főjegyző és a Polgármesteri Hivatal belső szervezeti egységeinek vezetői
- 3.) Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal Gyámügyi és Igazságügyi Főosztálya

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzat

**2022. évi gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak
ellátásáról szóló beszámoló**

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	4
1. A település demográfiai mutatói, különös tekintettel a 0–18 éves korosztály adataira	4
2. Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli, természetbeni ellátások biztosítása	5
2.1 A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényben meghatározott pénzbeli és természetbeni ellátások	5
2.1.1 Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény.....	6
2.1.2 Gyermekétkeztetés: ingyenes vagy kedvezményes étkeztetés, szünidei étkeztetés.....	7
2.1.3 Szünidei gyermekétkeztetés	8
2.1.4 Pénzbeli támogatás.....	9
2.1.5 Hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzet	9
2.2 Az Önkormányzat által biztosított támogatások, kedvezmények	10
2.2.1 Helyi autóbusz közlekedési kedvezmény.....	11
2.2.2 Üdültetési támogatás.....	11
2.2.3 Rendkívüli települési támogatás.....	12
2.2.4 Tanszercsomag juttatás	12
2.2.5 Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíj.....	13
2.2.6 Rászoruló Hallgatókért Közalapítvány	13
2.2.7 Nyári táboroztatás	13
3. Jegyzői feladatok gyámügyi hatáskörben	15
3.1 Családvédelmi koordináció	15
3.2 A gyermek családi jogállásának rendezése	17
3.3 Gyámnevezés.....	18
4. Az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások bemutatása	18
4.1 Család és gyermekjóléti szolgáltatás	20
4.2 Észlelő-jelzőrendszer	25
4.3 Gyermekjóléti központ szolgáltatásai.....	26
5. A gyermekek napközbeni ellátásának, gyermekek átmeneti gondozásának biztosítása, ezen ellátások igénybevétele, s az ezzel összefüggő tapasztalatok	30
5.1 A gyermekek napközbeni ellátása: bölcsődei ellátás	30
5.1.1 A bölcsődék kihasználtsága	32
5.1.2 Zárva tartás, nyári zárás, nevelés-gondozás nélküli munkanap	34
5.2 A gyermekek átmeneti elhelyezése: családok átmeneti otthona és gyermekek átmeneti otthona	35
5.2.1 Családok Átmeneti Otthona	35

5.2.2	Gyermekek Átmeneti Otthona	38
6.	A felügyeleti szervek által gyámhatósági, gyermekvédelmi területen végzett szakmai ellenőrzések tapasztalatainak, továbbá a gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet végzők ellenőrzésének alkalmával tett megállapítások bemutatása	42
7.	A bűnmegelőzési program főbb pontjainak bemutatása (amennyiben a településen készült ilyen program), valamint a gyermekkorú és a fiatalkorú bűnelkövetők számának az általuk elkövetett bűncselekmények számának, a bűnelkövetés okainak bemutatása.	52
8.	A települési önkormányzat és a civil szervezetek közötti együttműködés keretében milyen feladatok, szolgáltatások ellátásában vesznek részt civil szervezetek (alapellátás, szakellátás, szabadidős programok, drogprevenció stb.).	53
8.1	Alternatív napközbeni ellátás	53
8.2	Gyermekek átmeneti elhelyezése	53
8.3	Drogstratégia, drogprevenció:.....	54
8.4	Civil szervezetek támogatása.....	54
9.	Jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása a Gyvt. előírásai alapján (milyen ellátásokra és intézményekre lenne szükség a problémák hatékonyabb kezelése érdekében, gyermekvédelmi prevenció elképzelések)	55

BEVEZETÉS

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.) 96. § (6) bekezdése értelmében a helyi önkormányzatnak a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatai ellátásáról minden év május 31-ig átfogó értékelést kell készíteni. Az értékelés tartalmazza mindazokat a követelményeket, melyeket a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX.10.) Korm. rendelet (továbbiakban: Gyer.) 10. számú melléklete előír az önkormányzatok számára.

Az értékelés a fentiek alapján bemutatja

- a település demográfiai mutatóit, különös tekintettel a 0-18 éves korosztály adataira;
- az önkormányzat által nyújtott pénzbeli, természetbeni ellátások biztosítására vonatkozó adatokat;
- az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátásokat;
- a felügyeleti szervek, illetve a működést engedélyező szervek ellenőrzésének megállapításait;
- a jövőre vonatkozó javaslatokat, célok meghatározását a Gyvt. előírásai alapján;
- a bűnmegelőzés főbb pontjait, valamint a gyermek- és fiatalkorú bűnelkövetők számának az általuk elkövetett bűncselekmények számának alakulását, a bűnelkövetés okait;
- a civil szervezetekkel való együttműködés kereteit.

Az Önkormányzat számára 2022. évben számos egyéb befolyásoló tényező, élethelyzet adott többlet feladatot, így a szomszédos országban zajló háború, az energia válság, az élelmiszerárak növekedése. Februárban az orosz-ukrán háború kitörését követően a menekülő gyermekek és családok elhelyezését, ételmezését, oktatását kellett biztosítani helyi szinten. Önkormányzati szinten ennek kezelésére humanitárius csoport alakult. A csoport feladata volt önkormányzati szinten megszervezni és koordinálni az önkormányzati saját hatáskörében indított segítő programokat, folyamatosan nyomon követni és elemezni a helyzetet, s szükség esetén további intézkedésekre javaslatot tenni. A feladatokat együttműködve a Nyíregyházi Egyetemmel, a Nyíregyházi Járási Hivatallal, karitatív szervezetekkel és az önkormányzati intézményekkel sikerült megoldani.

A kialakult orosz-ukrán háborút követően súlyos energiaválság lépett fel, amely nagyban érintette a város szociális, gyermekvédelmi, köznevelési és kulturális intézményeit. Módosult a 2022-23-as tanév rendje, a szünidők időtartama ennek következtében a szünidei étkeztetés. A megemelkedett villamos,-gáz és távhőenergia miatt, - annak érdekében, hogy a közszolgáltatásokat költséghatékonyan tudjuk biztosítani a válsághelyzet idején is-, szükséges volt racionális döntéseket, meghatározott időtartamra szóló átszervezéseket meghozni.

A gyermekjóléti alapellátások biztosításában elsősorban az önkormányzati fenntartásban működő Nyíregyházi Család és Gyermekjóléti Központ, a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény, valamint a szerződéses partnereink vesznek részt. A beszámoló elkészítéséhez az intézmények éves szakmai beszámolóit – amelyet az illetékes bizottságok külön tárgyalnak - teljes mértékben felhasználtuk, valamint a KSH és egyéb statisztikai adatokat, információkat.

1. A TELEPÜLÉS DEMOGRÁFIAI MUTATÓI, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A 0–18 ÉVES KOROSZTÁLY ADATAIRA

A demográfiai mutatók kiterjednek a népesség méretére, szerkezetére és eloszlására, valamint a születések, halálozások, vándorlás, és az öregedés hatására történő változásokra, mely tendenciák nem egyformán alakulnak az egyes országokban és régiókban.

A demográfiai mutatók ismerete szükséges ahhoz, hogy világosan lássuk (városunkban) az egyes korcsoportok jellemzőinek változását, hiszen e mutatók alapján lehet olyan terveket készíteni, amelyek megfelelnek az állandóan változó igényeknek (munkaigény, ismeretek fejlesztése, válsághelyzetekre való reagálás) s az ezekhez kapcsolódó különböző szolgáltatások (nevelés-oktatás szervezés, egészségügy) működtetésének.

1. ábra

Forrás: KSH, 2022.

Nyíregyháza 2022. év eleji lakónépessége 115 521 fő (KSH). A város demográfiai jellemzői alapján fiatalosnak mondható a lakosság korszerinti alakulása alapján. A 0-3 évesek száma 4 157 fő, a 4-6 éveseké 3 612 fő, a 7-14 éves 9 533 fő, és a 15-18 évesek száma 4 997 fő volt az elmúlt évben. A lakosság 19,98 %-a gyermekkorú.

A városban 13 203 fő a 19-29 év közöttiek száma. A 30-59 évesek (49 807 fő) aránya 57,53 %, míg az idősebbek aránya (60 év felett- 30 212 fő) 34,9 %.

2. AZ ÖNKORMÁNYZAT ÁLTAL NYÚJTOTT PÉNZBELI, TERMÉSZETBENI ELLÁTÁSOK BIZTOSÍTÁSA

Az önkormányzat széles körű pénzbeli és természetbeni ellátások rendszerét működteti. Az ellátások, támogatások részben szelektív, rászorultságtól függő ellátások, részben rászorultságtól függetlenek, azaz univerzális ellátások. Az igénybevétel személyesen és elektronikusan is történhet. Az elmúlt évben a COVID-19 koronavírus járvány már kevésbé éreztette hatását, így az Ügyfélszolgálati Centrumban a személyes ügyfélfogadás már az év elejétől működött, a kérelmek folyamatos, személyesen történő benyújtására lehetőség volt.

2.1 A GYERMEKEK VÉDELMEÉRŐL ÉS A GYÁMÜGYI IGAZGATÁSRÓL SZÓLÓ 1997. ÉVI XXXI. TÖRVÉNYBEN MEGHATÁROZOTT PÉNZBELI ÉS TERMÉSZETBENI ELLÁTÁSOK

A Gyvt. a gyermek érdekeit és jogait helyezi előtérbe, ennek érdekében támogatásokat biztosít a családok és a gyermekek számára, valamint meghatározza az Önkormányzat által kötelezően nyújtandó pénzbeli és természetbeni ellátások körét.

A jogszabály két ellátást nevesít:

- a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt (Gyvt. 19. §, 20. §),
- és a gyermekétkeztetést (Gyvt. 21. §-21/C. §).

2.1.1 Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult a Gyvt.-ben meghatározott ingyenes vagy kedvezményes gyermekétkeztetésre, a szünidei gyermekétkeztetésre, valamint külön jogszabályban meghatározott egyéb kedvezményeknek az igénybevételére. 2022. év elején változatlanul a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság feltétele – a vagyonzvizsgálaton kívül -, hogy a családban az egy főre eső havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj legkisebb összegének¹ 135 %-át. Egyedülálló szülő, tartós beteg vagy súlyosan fogyatékos gyermek, valamint nagykorúvá vált gyermek esetében az egy főre jutó jövedelmi értékhatár a nyugdíjminimum 145%- a volt.

Az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra, illetve humanitárius katasztrófára, valamint ezek magyarországi következményeire való tekintettel szeptember hónaptól kormányrendelet szabályozta a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság jövedelmi feltételeit. A rendelet alapján a kedvezményre való jogosultságot meg kell állapítani, ha a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem összege a Gyvt. 19. § (2) bekezdés a) pont aa)–ac) alpontja szerinti esetekben az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének a 180%-át, valamint a Gyvt. 19. § (2) bekezdés b) pontja szerinti esetben az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének a 165%-át nem haladja meg, és az igénylő az ellátásra való jogosultság jövedelmi és vagyoni feltételeinek egyébként megfelel.

Az összes támogatást figyelembe véve a legtöbbben ebben a támogatási formában részesülnek, 2022-ben összesen 1467 fő Nyíregyházán. A támogatásban részesülő családok száma 770 volt.

1. táblázat

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek száma az egy főre jutó családi jövedelem szerint 2022-ben

Év	rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek száma az egy főre jutó családi jövedelem szerint						elutasítások száma
	14.250 Ft alatt	14.251-28.500 Ft	28.501 - 38.475 Ft	38.476-41.325 Ft	41.326-47.025	47.026-51.300	
2022	363	753	253	72	20	6	24

Forrás: Nyíregyháza MJV Polgármesteri Hivatal

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők családjában az egy főre jutó jövedelem jellemzően az öregségi nyugdíjminimum (28.500 Ft) alatt van.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság időtartama az elmúlt évben – a jogosultság hosszabbítása érdekében - két alkalommal módosult. Első alkalommal a veszélyhelyzettel összefüggő átmeneti szabályokról szóló 2021. évi XCIX. törvény (a továbbiakban: Átmeneti törvény) hatálybalépésére tekintettel egyes törvények eltérő alkalmazásáról szóló 647/2021. (XI. 30.) Korm. rendelet 8/A. § (2) bekezdése értelmében 2022. július 31-ig, majd az Átmeneti törvény 96.§ (3) bekezdése alapján 2022. augusztus 31. napjáig került automatikusan meghosszabbításra a kedvezmény.

Fokozott figyelmet fordított az Önkormányzat arra, hogy a gyermekek jogosultságának megszűnése esetlegesen adminisztrációs nehézség miatt ne okozzon hátrányt a gyermekek számára. Ezért a Nyíregyházi Család és Gyermekjóléti Központtal karöltve a családok tájékoztatást kaptak- mind

¹ 2023. január 01-től az öregségi nyugdíjminimum helyett szociális vetítési alap meghatározott százaléka a jogosultságok feltétele. Tekintettel arra, hogy a beszámoló a 2022 évet érinti, ezért az öregségi nyugdíjminimum fogalmát használjuk a beszámolóban.

személyesen, mind pedig írásban - arra vonatkozóan, hogy a fent említett jogosultságok a megszakítás nélkül hogyan vehetőek igénybe.

2.1.2 Gyermekétkeztetés: ingyenes vagy kedvezményes étkeztetés, szünidei étkeztetés

Ingyenes vagy kedvezményes étkeztetés

Az intézményi gyermekétkeztetés keretében bölcsődében, mini bölcsődében bölcsődei ellátásban részesülő gyermekek részére ellátási napokon a reggeli főétkezés, a déli meleg főétkezés, valamint tízórai és uzsonna formájában két kísétkelés, az óvodás és iskolás gyermek részére pedig a déli meleg főétkezés, valamint tízórai és uzsonna formájában két kísétkelés biztosított.

Az étkezésért térítési díjat kell fizetni a Gyvt. szabályainak figyelembevételével. A jogszabály alapján ingyenes étkeztetésben vagy kedvezményes étkeztetésben részesülhetnek a rászoruló gyermekek. 2015. szeptember 01. napjától kiszélesedett a kedvezményben részesülők köre.

A gyermekétkeztetés során az intézményi térítési díj 100%-át kedvezményként kell biztosítani:

a) a bölcsődei ellátásban vagy óvodai nevelésben részesülő gyermek után, ha

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül,
- tartósan beteg vagy fogyatékos, vagy olyan családban él, amelyben tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek,
- olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek,
- olyan családban él, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjárukkal csökkentett összegének 130%-át vagy
- nevelésbe vették,

b) az 1–8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló után, ha

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, vagy
- nevelésbe vették.

A gyermekétkeztetés során az intézményi térítési díj 50%-át normatív kedvezményként kell biztosítani:

- az 1–8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló után, ha rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül;
- az 1–8. és az azon felüli évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló után, ha olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek,
- tartósan beteg vagy fogyatékos gyermek után.

2. táblázat

Ingyenes vagy kedvezményes étkezésben részesülők száma

Megnevezés		Bölcsőde	Óvoda	Általános iskola	Gimnázium	Szakközépiskola	Szakiskola	Kollégium
		Fő						
100 %-os támogatás	Rgyvt-ben részesül	7	81	474	-	-	-	28
	3 vagy többgyermekes	65	599	-	-	-	-	-
	tartósan beteg vagy fogyatékos	9	135	-	-	-	-	-
	1 főre jutó jövedelem	255	1753	-	-	-	-	-
	nevelésbe vették	1	16	73	1	4	4	28
	utógondozott	-	-	-	-	-	3	13

50 %-os támogatás	Rgyvt-ben részesül	-	-	-	1	11	3	75
	3 vagy többgyermekes tartósan beteg vagy fogyatékos	-	-	1002	42	47	4	110
	összesen támogatott	337	2584	1829	60	78	66	330
100 % térítési díjat fizet	96	450	2990	159	133	4	253	

Forrás: Nyíregyháza MJV Polgármesteri Hivatal

A táblázat adataiból látható, hogy az étkeztetésben résztvevő gyermekek létszáma 9369 fő, az előző évhez képest növekedett (2021 évben: 7687 fő volt az étkeztetett gyermekek száma). Az étkezésben részesülő gyermekek közül 5284 fő kedvezményben részesül, azaz a gyermekek 56,4 %-a kedvezményezett 50 vagy 100 %-os mértékben.

2.1.3 Szünidei gyermekétkeztetés

A Gyvt. szabályai szerint az önkormányzat a szünidei gyermekétkeztetés keretében a hátrányos helyzetű gyermek és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek részére ingyenesen biztosítja a déli meleg főétkezést a jogszabályban felsoroltak szerint (szülő, törvényes képviselő kérelmére az őszi, téli és tavaszi szünet valamennyi munkanapján, a nyári szünetben legalább 43 munkanapon).

A jogszabályi előírások alapján azon hátrányos helyzetű és rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek szülőjét vagy más törvényes képviselőjét, akinek gyermeke tekintetében a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzet az adott év

a) szeptember 1-jén fennáll, az évközi szünet időtartamára eső szünidei gyermekétkeztetés igénybevételének lehetőségéről, az igénybevétel módjáról, valamint a szünidei gyermekétkeztetés biztosításának időtartamáról, helyszínéről és módjáról minden év szeptember 15-éig,

b) május 1-jén fennáll, a nyári szünet időtartamára eső szünidei gyermekétkeztetés igénybevételének lehetőségéről, az igénybevétel módjáról, valamint a szünidei gyermekétkeztetés biztosításának időtartamáról, helyszínéről és módjáról minden év május 15-éig írásban kell tájékoztatni.

A családok részére a tájékoztatással együtt megküldtük a kitöltendő formanyomtatványt, valamint értesítettük a család- és gyermekjóléti szolgálatot. Az étkeztetés lebonyolításában az elmúlt évben is a Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ aktívan közreműködött.

A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról szóló 328/2011. (XII.29.) Korm. rendelet 13/A. §-a alapján a települési önkormányzat a déli meleg főétkezés helyben történő elfogyasztásának megszervezéséről gondoskodik. Ha a helyben történő elfogyasztásra nincs lehetőség, így különösen erre alkalmas helyiség hiánya esetén, a szünidei gyermekétkeztetés az étel elvitelével vagy a gyermek számára történő kiszállításával is biztosítható. 2022-ben a szünidőkben kiszállítással történt az étkezés biztosítása.

3. táblázat

Szünidei étkezésre jogosultak és igénybe vevők száma

	hátrányos helyzetű (fő)		halmozottan hátrányos helyzetű (fő)		összesen (fő)		Ft
	Jogosultak (fő)	Igénybe vevők (fő)	Jogosultak (fő)	Igénybe vevők (fő)	Jogosultak (fő)	Igénybe vevők (fő)	

tavaszi szünet (2 munkanap)	93	91	394	388	487	479	1.053 628
nyári szünet (54 munkanap)	207	116	598	439	805	555	29.014 352
ősz szünet	elmaradt						
téli szünet (11 munkanap)	98	80	224	209	322	289	2.135 210

Forrás: Nyíregyháza MJV Polgármesteri Hivatal

Az étkezésre jogosultak száma a nyári időszakban a legmagasabb, mivel ekkor a bölcsődéseket és óvodásokat is figyelembe kell vennünk az intézmények zárva tartási idejére. A kihasználtságra pozitív hatással bír, hogy a korábbi évekhez hasonlóan az ételt házhoz szállítással biztosította az Önkormányzat.

Fontos megemlíteni, hogy a rezsiváltság miatt változott a 2022/2023 tanév rendje. A 2022. szeptember 29-én megjelent 368/2022. (IX. 29.) - a tanév rendjére alkalmazandó veszélyhelyzeti szabályokról szóló Kormányrendelet alapján őszi szünet a 2022/2023. tanévben nem adható ki. Ennek értelmében - tekintettel arra, hogy elmaradt az őszi szünet - a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére a szünidei étkeztetés nem valósult meg. A gyermekek ellátása az intézményi étkeztetés keretében rendes menetrend szerint biztosított volt. A kormány döntése értelmében, az őszi szünet elmaradt, azonban hosszabb lett a téli szünet, mely szünidei étkeztetés tekintetében 11 munkanapot foglalt magába.

2022-es évben is a szünidei gyermekétkeztetést a Cívus Hungast Kft. és az Elamen Zrt. biztosította. A gyermekétkeztetés finanszírozását tekintve az Önkormányzat jelentős többletfinanszírozást biztosít. Magyarország központi költségvetésében biztosított forrás az adóerő-képességet figyelembe véve 285 Ft Nyíregyháza esetében. Ezt az összeget az önkormányzat 2022. évben 866 Ft/adagra egészítette ki, mely a téli szünidei étkezés esetében már 953 Ft/adag -ot jelentett.

2.1.4 Pénzbeli támogatás

2019-től mind a papíralapú, mind az elektronikus Erzsébet-utalványok forgalmazása megszűnt, így a 2022-es évben is a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek a Gyvt. szabályainak megfelelően- egy évben- két alkalommal (augusztus, illetve november hónapban) pénzbeli támogatásban részesültek, melynek értéke rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők esetében 6000 Ft, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetűek esetében 6500 Ft.

2022. augusztusban 423 fő részesült 6 000 Ft és 849 fő 6 500 Ft egyszeri támogatásban. Novemberben pedig 250 fő 6 000 Ft, 520 fő 6 500 Ft összegű támogatást kapott rászorultsága alapján.

2.1.5 Hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzet

A gyámhatóság (jegyző) a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosító határozat meghozatalával egyidejűleg, azzal azonos időtartamra, igénylés esetén külön döntésben állapítja meg a gyermek/nagykorúvá vált gyermek hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetének fennállását, melyhez különböző kedvezmények társulnak.

Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról - önkéntes nyilatkozata alapján - megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,
- a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
- a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Halmazottan hátrányos helyzetű

- az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az előzőekben meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,
- a nevelésbe vett gyermek,
- az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

4. táblázat

Hátrányos helyzetű és halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók száma Nyíregyházán

Időpont	Óvodáskorú 2H (fő)	Óvodáskorú 3H (fő)	Alapfokú 2H (fő)	Alapfokú 3H (fő)	Középfokú 2H (fő)	Középfokú 3H (fő)
2022. január	30	138	124	432	39	117
2022. október	13	83	77	230	23	99

Forrás: <https://dari.oktatas.hu/kirpub/index>

A nyilvántartás szerint 2022. októberben 113 fő hátrányos helyzetű, és 412 halmazottan hátrányos helyzetű nyíregyházi gyermek számára voltak biztosítottak a köznevelés és a gyermekvédelmi ellátások területén különböző kedvezmények, támogatások.

2.2 AZ ÖNKORMÁNYZAT ÁLTAL BIZTOSÍTOTT TÁMOGATÁSOK, KEDVEZMÉNYEK

A Gyvt. 18. § (2) bekezdése felhatalmazza a települési önkormányzat képviselő-testületét, hogy a rendeletében meghatározott módon és feltételek szerint a gyermek és fiatal felnőtt rászorultságára tekintettel egyéb pénzbeli és természetbeni támogatásokat állapíthasson meg.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata kiemelten fontosnak tartja a gyermeket nevelő családok, ezáltal a gyermekek szociális biztonságának megőrzését.

- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényből adódó egyes feladatok végrehajtásáról szóló 54/2011. (XII.16.) önkormányzati rendeletben (továbbiakban Ör.),
- szociális rászorultságtól függő egyes pénzbeli és természetben nyújtott szociális ellátásokról szóló 21/2021. (VI.25.) önkormányzati rendelet (továbbiakban ÖrSzt),

- Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata által az egyes szociális rászorultságtól függetlenül nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátási formákról szóló 22/2021. (VI.25.) önkormányzati rendeletben (továbbiakban Örf.)

meghatározott módon különböző pénzbeli és természetbeni támogatásokat biztosít.

Ezek a támogatási formák a

- helyi autóbusz közlekedési támogatás (Ör. 2. §),
- üdültetési támogatás (Ör. 2/A. §),
- rendkívüli települési támogatás (ÖrSzt. 14. §),
- tanszertámogatás (Örf. 3. §),
- Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati ösztöndíj [51/2007. (III. 26.) Korm. rendelet a felsőoktatásban részt vevő hallgatók juttatásairól és az általuk fizetendő egyes térítésekről 18. § - 20. §],
- Rászoruló Hallgatókért Közalapítvány támogatása,
- nyári táboroztatás.

Az Önkormányzat valamennyi támogatását biztosította, illetve a nyári szünetben a Szigligeti táborozást és az un. napközis táborokat is megszervezte 2022-ben.

2.2.1 Helyi autóbusz közlekedési kedvezmény

A nyíregyházi lakóhellyel (állandó lakcím) rendelkező, alap-, vagy középfokú tanintézettel tanulói jogviszonyban álló rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, illetve a halmozottan hátrányos helyzetű gyermek igénye szerint helyi járatú autóbusz közlekedési támogatásra jogosult. 2018. március 1-től a

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult, illetve szülője, vagy más törvényes képviselője által beszerzett bérletigazolvány és bérletjegy ellenértékének 50%-át,
- a halmozottan hátrányos helyzetű jogosult, illetve szülője, vagy más törvényes képviselője által beszerzett bérletigazolvány és bérletjegy ellenértékének 80 %-át,

a lejárt bérletjegy átadása ellenében a Nyíregyháza Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala házipénztárából a szülő, és vagy törvényes képviselő nyilatkozatában meghatározott személy kezeihez kell kifizetni. E támogatásra kifizetett összeg 2022-ben összesen 928.079 Ft volt.

- 50 %-os mértékű támogatásban 21 fő részesült 227.875 Ft összegben,
- 80 %-os támogatást 31 fő kapott 700.204 Ft összegben.

2.2.2 Üdültetési támogatás

A hagyományokhoz híven a tavalyi évben újfent sikeresen megvalósult a nyíregyházi gyermekek nyári táboroztatása a Szigligeti gyermeküdülőben. Az igényes, tartalmas szabadidő eltöltéséhez az előző évekhez hasonlóan érdemi figyelmet, támogatást biztosított az Önkormányzat. Ennek köszönhetően a 2022-es évben a részvételi lehetőség-függetlenül a fenntartói intézmény státuszától- nem kifejezetten a nyíregyházi székhelyű alapfokú iskolákban, hanem az egyházi, valamint a gyakorló, hat és nyolcosztályos gimnáziumi képzésben tanuló gyermekek számára is elérhetővé vált.

Így az elmúlt évben összesen 994 nyíregyházi kisiskolás gazdagodhatott különleges, felejthetetlen élményekkel a Balaton partján.

A turnusok június 19. és augusztus 29. között, heti váltásokban, vasárnaptól-péntekig valósultak meg.

A kibővített, ismeretterjesztő és felettébb kalandos programkínálat jelentősen hozzájárult a gyermekek testi, lelki és szellemi fejlődéséhez.

Az elfoglaltságok keretén belül a Szigligeti Várban kivételes solymászbemutatót vehettek részt a táborozók, felfedezhették az Óvárat, a kikötőt, valamint megcsodálhatták a kápolnát is. Szenzációs betekintést garantált a Sümegen megrendezésre került „Lovasjátékokon „kívül a Fegyver-kocsi múzeum is. A középkort megidéző Lovagi torna- melynek része a spanyol lovas karusszal bemutató-nem hagyta ámulat nélkül a gyermekcsoportot.

A hétköznapi további programlehetőségei a Sárvári Gyógy-és Wellness fürdőben való önfelelt csúzdázás, a Tapolcai-tavas barlang feltérképezése és átcsónakázása illetve a Malom-tó környéki túra és városnézés által teljesültek.

A táborozási díj a költségek számbavétele, valamint a tervezett létszám alapján került meghatározásra. Az önköltséges tábor így 36.000 Ft/fő (turnusonként) díj ellenében vehették igénybe a tanulók. Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata segítségével 10.000 Ft üdülési kedvezményben részesült az a gyermek, aki rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult, tartósan beteg, vagy akinek a szülője három vagy több kiskorú gyermekről gondoskodik. Összesen 177 fő részesült így kedvezményes üdültetésben.

2.2.3 Rendkívüli települési támogatás

A Gyvt-ben szabályozott ellátásokon túl a települési önkormányzat képviselő-testülete a hatáskörébe tartozó pénzügyi ellátásokat kiegészítheti, és a szociálisan rászorultak részére – a rendeletben meghatározott módon és feltételek szerint – más pénzügyi támogatásokat is megállapíthat.

Az önkormányzat a települési támogatást rendszeres és rendkívüli formában is nyújtja.

Rendkívüli települési támogatásban a helyi rendelet szerint elsősorban azokat a személyeket indokolt részesíteni, akik önmaguk, illetve családjuk létfenntartásáról más módon nem tudnak gondoskodni valamint időszakosan vagy tartósan létfenntartási gondokkal küzdenek – így különösen betegséghez, halálesethez, elemi kár elhárításához, a válsághelyzetben lévő várandós anya gyermekének megtartásához, iskoláztatáshoz, a gyermek fogadásának előkészítéséhez, a nevelésbe vett gyermek családjával való kapcsolattartáshoz, a gyermek családba való visszakerülésének elősegítéséhez kapcsolódó kiadások – vagy a gyermek hátrányos helyzete miatt anyagi segítségre szorulnak.

Az elmúlt évben a jövedelmi határok emelése és a jogosultság körének bővítése eredményeképpen a támogatottak száma nőtt.

2022. márciusától a rendkívüli települési támogatás keretében segítséget tudunk nyújtani az olyan álláskereső személyek részére, akik rendszeres pénzellátásban részesülnek vagy megváltozott munkaképességű ellátást kapnak, illetve olyan regisztrált álláskereső, aki jövedelemmel nem rendelkezik.

Az önkormányzat nagy gondot fordít arra, hogy a rászoruló lakóknak segítséget nyújtson. Különös méltánylást érdemlő támogatás keretében nyújt segítséget az önkormányzat, például elemi csapás okozta káresetekben, de más felmerülő nehézségek - például gyermek szemüveg készítése-finanszírozásához is hozzájárultunk.

2.2.4 Tanszercsomag juttatás

A helyi rendeletben foglaltak szerint az önkormányzat természetbeni formában már több éve segíti iskolakezdekort az általános iskola 1-4. osztályos nyíregyházi diákokat, tanszercsomag formájában – 2022. évben 4547 fő, összesen 11.549 380.- Ft összértékű csomagban részesült.

A csomag füzeteket, rajzlapot, grafitceruzát, radírt, ecsetet, zsírkkrétát stb. tartalmazott, az iskolai évfolyam szükségletének megfelelően. A csomag értéke összesen nettó 2.000 Ft/csomag volt. A gyermekek a csomagot az iskolákban személyesen vehették át.

2.2.5 Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíj

Az esélyteremtés érdekében az Önkormányzat évek óta csatlakozik a Bursa Hungarica Felsőoktatási Ösztöndíjpályázathoz, mellyel a hátrányos helyzetű, szociálisan rászoruló fiatalok számára is elérhetővé kívánja tenni a felsőoktatásban való részvételt. Az ösztöndíj többszintű támogatási rendszer, három forrásból épül fel: települési önkormányzatok által nyújtott támogatás; a megyei önkormányzatok által nyújtott támogatás és a felsőoktatási intézményi támogatás. Tavaly a Bursa Hungarica támogatásban részesítettek száma: 84 fő. A támogatás legalacsonyabb havi összege 3. 000 Ft, a legmagasabb 10.000 Ft volt. A megállapított támogatások összege összesen 4 420 000 Ft volt.

2.2.6 Rászoruló Hallgatókért Közalapítvány

A Közalapítvány évek óta egyszeri vissza nem térítendő támogatást nyújt felsőfokú tanulmányokat végző hallgatók részére. A Közalapítvány Kuratóriuma 2022-ben is két alkalommal tett köz é felhívást támogatás elnyerésére.

Azon hallgatók pályázhattak a támogatásra, akik legalább 5 éves nyíregyházi állandó lakóhellyel, első diploma megszerzésére vonatkozó felsőoktatási hallgatói jogvisztonnyal (BSC, MSC, osztatlan képzés); legalább jó tanulmányi eredménnyel rendelkeznek, első éves hallgatók esetén a felvételi eljárás során elért pontszám hitelt érdemlő igazolását benyújtotta, valamint a családjukban az egy főre jutó havi nettó jövedelem nem haladja meg a mindenkori öregségi nyugdíj legkisebb összegének) szociális vetítési alap) négyszeresét, azaz 114.000 Ft-ot.

2022-ben 70 hallgató megfelelt a pályázatban kiírt feltételeknek, így a Kuratórium döntése alapján 25.000-100.000 Ft összegű támogatásban részesültek elért tanulmányi eredményük, valamint szociális helyzetük alapján. A kuratórium által megállapított támogatás összege ebben az évben 2.700.000 Ft. volt.

2.2.7 Nyári táboroztatás

Az Önkormányzat a 2022-es évben is biztosította a város általános iskoláiba járó gyermekek számára, hogy a tanulók nyári napközis táborban vehessenek részt.

A táborozás 2022. június 20-tól augusztus 12-ig több turnusban került megszervezésre 4 helyszínen.

5. táblázat

A nyári táborozás helyszínei, résztvevők

Helyszín	Időtartam	Turnusok száma	Résztvevők száma
Sóstói Múzeumfalu	2022.06.20.- 07.29.-ig	6	538
Kis Vakond tábor	2022.06.20.- 08.12.-ig	8	748
Nyíregyházi Arany János Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium	2022.06.18.- 07.08.-ig	3	90
Futurobi Játsszóház	2022.06.20. - 08.12.-ig	8	275

Forrás: Beszámoló a nyári napközis táborról, NYÍRVV Nonprofit Kft, 2022.

A táborokra óriási volt az érdeklődés, összesen 1.651 gyerek vett részt.

A szülőknek az eddigi évekhez hasonlóan csak az étkezésért kellett fizetniük, de minden év közben járó étkezési kedvezményt a táborozás során is igénybe lehetett venni. A támogatottak köre kiterjedt minden nyíregyházi bejelentett lakcímmel rendelkező, nyíregyházi általános iskolába járó gyermekekre. Minden jelentkező gyermek egy turnus támogatott helyre jelentkezhetett, de második vagy több turnusban való részvételre is volt lehetőség, önköltséges áron.

A szociálisan rászorulóknak egy turnusban ingyenesen táborozhattak. Tartósan beteg gyermek, illetve három vagy több gyermekes család esetében egy turnusban az étkezési díj 50%-át kellett fizetni, 2500 Ft/turnus díjat.

6. táblázat

Jogcím	Kedvezményben részesülők száma (fő)	Fizetendő díj (Ft)
három vagy többgyermekes család	242	2500 Ft/turnus
tartósan beteg gyermek	63	2500 Ft/turnus
rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek	30	0 Ft
nevelt gyermek	32	0 Ft
Összesen	367	

Forrás: Beszámoló a nyári napközis táborról, NYÍRVV Nonprofit Kft, 2022.

A **Sóstói Múzeumfaluban** hat turnusban került megrendezésre a nyári tábor 2022. június 20. és 2022. július 29. között. A kimagasló szakmai színvonal mellett élménydús programok, úgy, mint kézműves foglalkozások, a letűnt korok életmódbeli érdekességei, néptánc tanulás, szablyavívás, solymászkodás, múzeumpedagógiai foglalkozások – tányérfestés, gyertyamártás, nemezelés, tarisznyafonás, bőrkarkötő-, ördöglak- és hűtő mágnes készítés – biztosítottak vidámságot és izgalmat a táborozó gyermekeknek.

A **Nyíregyházi Arany János Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium** az iskola úszótábor megszervezéséhez biztosított helyszínt. A táborban a gyermekek játékosan elsajátíthatták az úszás alapjait, javíthatták, fejleszthették az úszóképességeiket.

A **Kis Vakond tábor** az ezerféle színes program a természet megszeretésére és gazdagságának megőrzésére összpontosult. A tábori élmények hatására a gyermekek nemcsak szeretni, hanem érteni, félteni, továbbá – a mindennapokra vonatkozóan – védeni is megtanulták a természetet.

Ebben az évben először nyílt lehetőség a **Futurobi Játsszóháznak** is bekapcsolódni a Nyíregyházi Önkormányzat által szervezett nyári táboroztatásba. A tábor programjai során mindenki megtalálhatta a számára legjobb foglalkozásokat, amelyek az egymás iránti felelősségérzet erősítésében, az egészség- és mozgásfejlesztésben, az önbizalom növelésében, továbbá az összetartás, az együttműködés, és a kapcsolatteremtő képesség fejlesztésében nyújtottak segítséget, a Földünk megővésére is tekintettel.

A Nyíregyházi Szakképzési Centrum a NYÍRVV Nonprofit Kft. és a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kereskedelmi és Iparkamara együttműködésével valósította meg a nyári táboroztatás keretein belül **pályaorientációs programjait**. A szakmai bemutatókat és foglalkozásokat a Szakképzési Centrum intézményei szervezték. A kisiskolások betekintést nyerhettek a szépségipari, vegyipari, és faipari szakmák berkeibe. A környezetvédelem és vízügy ágazat képviselői a környezetvédelem, míg az Építőipar ágazat képviselői a földmérés alapjait sokrétűen szemléltették.

A rendészet és a közszolgálat, kreatív, gépészeti és vegyipari hivatások iránt érdeklődnek lehetséges volt elvégezni érdekes vegyipari kísérleteket, kipróbálni airsoft eszközöket, nem különben LEGO robotokat programozni.

Az egészségügyi és szociális ágazatban tájékozódók elsajátíthatták az újralesztés helyes technikáját, a sebek kötözési módját, az időskori szimulátor kipróbálásával pedig egyfajta „időutazáson” is részt vehettek. Az Informatikát kedvelők a 3D nyomtatást, a Microbi- és lézervágást, valamint a gravírozást egyaránt kipróbálhatták, ráadásul a saját, telekommunikációs eszközükre mobil applikációt is készíthettek.

A kereskedelem, turizmus és vendéglátás szakmával való ismerkedők a pincérügyességi versenyben való megmérettetésük mellett éttermi etikett szabályokat is megtanulhattak.

3. JEGYZŐI FELADATOK GYÁMÜGYI HATÁSKÖRBEN

3.1 CSALÁDVÉDELMI KOORDINÁCIÓ

Magyarországon 2009. év óta külön törvény rendelkezik a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról, melynek alapvető célja, hogy még azt megelőzően kezelje a családi erőszakot, mielőtt súlyosabb konfliktus, helyrehozhatatlan következményekkel járó bűncselekmény bekövetkezne.² A hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény (továbbiakban: Hketv) szerint a családvédelmi koordinációért felelős szerv - a gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet 1/A. §-a alapján- a települési önkormányzat jegyzője.

Hozzátartozók közötti erőszak bűncselekménye számtalan módon valósulhat meg, lehet testi, lelki, szexuális, érzelmi erőszak, de lehet anyagi jellegű is. Az erőszakos cselekmények körén belül azok tartoznak ide, amikor a családon belül az egyik fél a másikkal szemben fölényben érzi magát, a másikat függőségben, félelemben tartja, melyekben a sértett az elkövetővel valamilyen hozzátartozói kapcsolatban van, például szülője, gyermeke, nagyszülője, volt vagy jelenlegi házastársa, élettársa. A Ptk. meghatározza a hozzátartozó és a közeli hozzátartozó fogalmát:

- közeli hozzátartozó: a házastárs, az egyeneságbeli rokon, az örökbefogadott, a mostoha- és a nevelt gyermek, az örökbefogadó-, a mostoha- és a nevelőszülő és a testvér;
- hozzátartozó: hozzátartozó: a közeli hozzátartozó, az élettárs, az egyeneságbeli rokon házastársa, a házastárs egyeneságbeli rokona és testvére, és a testvér házastársa.

Jelzési kötelezettsége van a Hketv.-ben meghatározott intézményeknek, amelyek hozzátartozók közötti erőszak megelőzéséhez kapcsolódó feladatot látnak el a meghatározott alaptevékenységük keretében

- a) az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a házi orvos, a házi gyermekorvos,
- b) a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, így különösen a családsegítő szolgálat, a családsegítő központ, gyermekjóléti szolgálat, gyermekjóléti központ, gyermekek vagy családok átmeneti otthona,

² Pesti Brigitta: A hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról, alkalmazásának gyakorlati problémáiról.

- c) a köznevelési intézmény, a szakképző intézmény és a nevelési tanácsadó,
- d) a gyámhatóság,
- e) a rendőrség,
- f) az ügyészség,
- g) a bíróság,
- h) a pártfogó felügyelői szolgálat,
- i) az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,
- j) a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása,
- k) az egyesületek, alapítványok.

A jegyzőhöz, mint családvédelmi koordinációs szervhez 2022-ében összesen 55 jelzés érkezett családon belüli erőszak veszélyének észlelése miatt. Bántalmazási ügyben 49 esetben eljárás indult.

A jelzések 27 esetben a Nyíregyházi Család és Gyermejkölési Központtól érkezett, ők vannak a legközelebbi kapcsolatban a családokkal, ismerve a családok életkörülményeit, problémáit, nehézségeiket, felismerve a családon belüli konfliktusokat és sokszor a gyermekbántalmazás tényét.

A Főügyészségtől 6 esetben érkezett jelzés. Az Ügyészségen az eljárás a rendőri intézkedés vagy feljelentés alapján indul. A feljelentő a bántalmazott személy, aki a rendőri intézkedést követően védelmet kérhet, ennek következtében először ideiglenes megelőző távoltartás (72 óra időtartamra) rendelhető el, majd a bíróság megelőző távoltartást rendelhet el, legfeljebb 60 napra. A jelzésekben legtöbb esetben már távoltartás van elrendelve a bántalmazóval szemben.

Az Áldozatsegítő Központtól 11 esetben, az Áldozatsegítő Szolgálattól 3 esetben érkezett jelzés. A Központ 2021. decemberében nyílt meg Nyíregyházán, s kezdte meg működését. A Központ megalakulása előtt a jelzések a kormányhivatal szervezetrendszerén belül az Áldozatsegítő Szolgálatokhoz érkeztek. A Szolgálat a hivatali időben látta és látja el a meghatározott feladatait, míg az Áldozatsegítő Központ a nap 24 órájában elérhető az áldozatok számára. A Központ szolgáltatásai személyre szabottak, az egyén problémájához igazodik.

7. táblázat

Hozzá tartozók közötti bántalmazási ügyekben érintett bántalmazott személyek száma 2022-ben

	bántalmazottak		
	házas társ/élettárs	gyermek	szülő/nagyszülő
bántalmazó	39 (36 nő)	16	1

Forrás: Nyíregyháza MJV Polgármesteri Hivatala

A táblázatból is jól látható, hogy a családon belüli erőszak legtöbb esetben a **párkapcsolati** jellegű cselekmény volt, tehát házas társ, volt házas társ, élettárs, volt élettárs. Sajnálatos tény, hogy a legtöbb esetben olyan személytől szenvedik el a bántalmazást, akit szeretnek, szerettek. Az esetek 92 %-ban a bántalmazott nő volt. Az esetek jelentős részében az érintett családokban kiskorú gyermekek élnek. A kiskorú veszélyeztetettsége jogi kategóriába tartozik a bántalmazás és az elhanyagolás, minden olyan – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult – állapot, amely a kiskorú testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.³

³ A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 5.§ (n) bekezdés

Kutatások bizonyítják, hogy a gyermekként megélt traumák, bántalmazások - akár lelki, fizikai- vagy az elhanyagolás a következő generációra is hatással lehet. A bántalmazott gyermek sokszor felnőtt korban bántalmazóvá válik, továbbadva a hibás mintát a gyermekeinek.

A Hatóság a beérkezett jelzések esetében, mint koordinációs szerv a jogszabályban foglaltak alapján minden esetben személyes megjelenésre hívta fel a bántalmazót és a bántalmazottat, amennyiben kötelezettségüknek eleget tettek, s megjelentek a megadott időpontban a jelzett esetről jegyzőkönyv készült, melyről értesült a rendőrség, s családon belül, ha kiskorú gyermek is van jelzést kapott a gyámhivatal is.

3.2 A GYERMEK CSALÁDI JOGÁLLÁSÁNAK RENDEZÉSE

A gyermek családi jogállása rendezetlen, ha a születési anyakönyv nem tartalmaz bejegyzést az apa vagy az anya személyét illetően, vagy egyik szülőre vonatkozóan sincs adat az anyakönyvben. A Polgári törvénykönyv (továbbiakban Ptk.) szerint a gyermek nevének meghatározása vagy megváltoztatása különleges súlyú jog, illetve kötelezettség. A Ptk. szerint a gyermek nevének meghatározása a sorsát érintő lényeges kérdések közé tartozik, amelyről a külön élő szülőknek is közösen kell dönteniük. A szülők megállapodásának hiányában a gyermek nevről a gyámhatóság dönt.

2020. január 01. napjától a települési önkormányzat jegyzőjének feladat és hatásköre tovább bővült az apa adatai nélkül anyakönyvezett gyermekek családi jogállásnak rendezésével.

A települési önkormányzat jegyzője

- nagykorú apa esetében teljes hatályú apai elismerő nyilatkozatot vesz fel,
- a gyermek családi jogállásának rendezése érdekében megállapítja a gyermek családi és utónevét,
- hozzájárul a kiskorú gyermeknek az apaság megállapítása iránti perben az anya pertársaként való részvételéhez,
- megállapítja az ismeretlen szülőktől származó gyermek és a képzelt szülők adatait.

A Ptk. szabályozza, hogy hogyan rendezhető a gyermek neve, amikor az apai jogállás betöltetlen. Ha nincs olyan személy, akit a gyermek apjának kell tekinteni, a gyermek az anyja születési vagy házasságkötéssel szerzett családi nevét viseli, kivéve, ha az anya a férje teljes nevét vagy családi nevét a házasságra utaló toldással viseli.

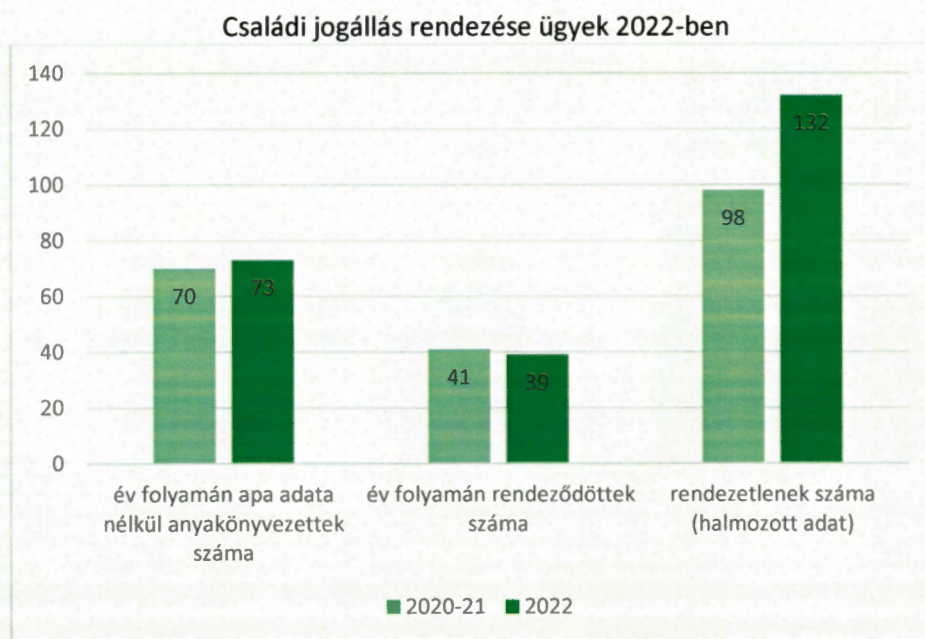
Az anya a gyámhatóságnál kezdeményezheti, hogy a születési anyakönyvbe kiskorú gyermeke apjaként képzelt személyt jegyezzenek be. Az anya a képzelt személy apaként való bejegyzésére irányuló eljárás során dönthet arról, hogy a gyermek a továbbiakban a képzelt apa családi nevét viseli. Erre vonatkozó nyilatkozata hiányában a gyermek az anya családi nevét viseli tovább.

Ha nincs olyan személy, akit a gyermek apjának kell tekinteni, a gyermek a nagykorúvá válását követően kérheti, hogy a születési anyakönyvbe – ha arra korábban nem került sor – apjaként képzelt személyt jegyezzenek be, és kezdeményezheti a korábban bejegyzett képzelt apa nevének törlését is.

A jogszabályi változást követően Nyíregyházán 2020-2021 évről 98 gyermek családi jogállása maradt rendezetlen. 2022. évben az Anyakönyvi Hivaltól 73 esetben érkezett jelzés az apa adatai nélkül anyakönyvezett kiskorú ügyében. A jelzést követően az anyák tájékoztatást kaptak, hogy hogyan rendezhető a gyermek családi jogállása.

Az év folyamán összesen 39 gyermek neve rendezésre került, teljes hatályú apai elismerő nyilatkozat által, így 2022. december 31. napjáig halmozottan⁴ 132 gyermek családi jogállása maradt rendezetlen. Képzelt személy bejegyzése nem történt, pertársként való részvételhez egy esetben került kiadásra hozzájárulás.

2. ábra

Forrás: Nyíregyháza MJV Polgármesteri Hivatal

Nincs adat arra vonatkozóan, hogy milyen egyéni ok, élethelyzet eredménye a gyermek családi jogállásának rendezetlensége. A rendezésre került esetek többségében a szülők eleve párkapcsolatban éltek, de valamilyen váratlan ok miatt csak a születést követően tudták rendezni a gyermek nevét. Ha a gyermek családi jogállása egyéves korában még mindig rendezetlen, a települési önkormányzat jegyzőjének ismét tájékoztatni kell az anyát a családi jogállás rendezésének lehetőségeiről.

3.3 GYÁMNEVEZÉS

Kevésbé ismert, hogy a szülők még életükben rendelkezhetnek arról, hogy haláluk esetén ki legyen kiskorú gyermekük gyámja. A gyámhatóság csak kivételes esetben dönt más személy mellett, mint akit a szülők megjelöltek. A gyámnevezés és gyámságból való kizárás a szülői felügyelet egyik részjogosítványa. A nevezett gyámról, valamint a gyámságból kizárt személyről a járási gyámhatóság nyilvántartást vezet, így a település önkormányzat jegyzőjének értesítési kötelezettsége van. A 2022-es évben nem történt gyámnevezés tárgykörében jegyzőkönyv felvétele.

4. AZ ÖNKORMÁNYZAT ÁLTAL BIZTOSÍTOTT SZEMÉLYES GONDOSKODÁST NYÚJTÓ ELLÁTÁSOK BEMUTATÁSA

⁴ halmozott adat: a rendezetlen ügyek száma, amely tartalmazza az előző évekről áthúzódó rendezetlen ügyeket is.

A gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások rendszerét a Gyvt. szabályozza. A jogszabály tartalmazza az ellátásokra vonatkozóan alapvető szabályokat, ellátási formákat, valamint a működtetésre vonatkozó kötelezettségeket.

A gyermekjóléti alapellátások részei: a gyermekjóléti szolgáltatás, a gyermekek napközbeni ellátásai, a gyermekek átmeneti gondozása és a gyermekek esélynövelő szolgáltatásai. A gyermekek és családok kiemelt támogatása érdekében a 2016. évtől átstrukturálódott az eddigi alapszolgáltatási rendszer és integrált szervezeti egységek gondoskodnak a családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatások együttes biztosításáról.

A gyermekjóléti alapellátás rendszerébe tartozó ellátásokat az önkormányzati fenntartásban működő Nyíregyházi Család-és Gyermekjóléti Központ és a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény biztosítja.

Az intézmények szolgáltatásainak ismertetése előtt fontos megemlíteni, hogy az energiaválság a gyermekjóléti ellátásokat biztosító önkormányzati intézményeket is jelentősen érintette. Már 2022. július-augusztus hónaptól készültek az intézmények arra, hogy a szolgáltatások folyamatos és zavartalan működése biztosított legyen. Az intézkedések az ellátottakat és a dolgozókat is érintették. A folyamatos nyomon követés (pl. hőmérséklet - fogyasztás monitorozása) feladatot rovtott az intézményekre, a telephelyek átmeneti szünetelése oly módon, hogy a szolgáltatások közül telephelyeken működtek mind az ellátást igénybevevők, mind a dolgozók türelmét, alkalmazkodását, együttműködését igényelték.

A gyermekjóléti szolgáltató intézményeket érintő változások:

8. táblázat

AZ INTÉZKEDÉSSEL ÉRINTETT INTÉZMÉNY NEVE	AZ INTÉZKEDÉSSEL ÉRINTETT INTÉZMÉNYBEN BIZTOSÍTOTT SZOLGÁLTATÁS TOVÁBBI MŰKÖDÉSÉNEK CÍME	AZ INTÉZKEDÉS IDŐTARTAMA
Nyíregyházi Család és Gyermekjóléti Központ	A Nyíregyházi Család és Gyermekjóléti Központ Nagyváradi utca 2. alatti telephelyén működő programok, szolgáltatások az intézmény székhelyén a Körte u. 41/A kerülnek megszervezésre.	2022. november 1.- 2023. április 30.
Nyíregyházi Család és Gyermekjóléti Központ	A Nyíregyházi Család és Gyermekjóléti Központ Tűzoltó u. 1. alatti telephelyén működő óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység az intézmény Huszár tér 2/a alatti telephelyén érhető el.	2022. november 1.- 2023. április 30.
Nyíregyházi Család és Gyermekjóléti Központ	A Nyíregyházi Család és Gyermekjóléti Központ Május 1 tér 10/A alatti családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatása a Körte u. 41/A alatti telephelyen működik.	tűzeset miatt a felújítás időtartamára
Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény	A 7. számú Hóvirág Bölcsődében (Malom u. 5.) elhelyezett gyermekek részére a szolgáltatás a 10. számú Katica Bölcsődében, a 12. számú Babaház Bölcsődében és a 14. számú Bóbita Bölcsődében biztosított.	2022. december 1-től

Forrás: <https://kozgyules.nyiregyhaza.hu/kozgyules/561-2022-okt%C3%B3ber-27>

4.1 CSALÁD ÉS GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLTATÁS

A Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ feladatai körében ellátja a **gyermekjóléti szolgáltatást** a családsegítéssel, a gyermekjóléti központ feladatait és hatósági intézkedéseket végez.

Működési területe a család és gyermekjóléti szolgáltatás esetében Nyíregyháza Megyei Jogú Város közigazgatási területe, valamint Nyírpazony, Nagycserkesz, Kálmánháza községek közigazgatási területein is ellátja a szolgálat feladatait.

Az intézmény a város területén több szabadon elérhető ponton - telephelyen- áll a lakosság rendelkezésére. A székhely a Nyíregyháza, Körte u. 41/A alatt található.

A telephelyek és nyitva álló helyiségek:

- Nyíregyháza, Vécsey u. 17. (Déli telephely)
- Nyíregyháza, Huszár tér 2/A (Huszár telepi telephely)
- Nyíregyháza, Nagyvárad u. 2. (nyitva álló helyiség) alatt működnek.

A Huszár telepi telephely az elmúlt évben új helyszínre költözött, köszönhetően annak, hogy pályázati forrásból megújult épületben, nagyobb alapterületen került kialakításra a szolgáltatás telephelye.

Az Északi Telephely- Május 1. tér 10/a szám alatt – az elmúlt évben keletkezett tűzeset következtében jelentősen károsodott, használhatatlanná vált. Az itt működtetett szolgáltatások, valamint az itt dolgozó munkatársak munkavégzésének helye átszervezésre került, a szolgáltatások zavartalanul folytatódtak. Emellett került sor az energiaválság okozta összeköltözésekre a telephelyeken 2022. november és 2023. április között. Itt nem megismételve a fentiekben említett együttműködést, ez alapvető fontosságú volt a munkavégzés szempontjából.

A család- és gyermekjóléti szolgálat szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat végez. Tevékenységi körébe tartozik például, hogy folyamatosan figyelemmel kíséri a településen élő gyermekek szociális helyzetét, veszélyeztetettségét; meghallgatja a gyermek panaszát, és annak orvoslása érdekében megteszi a szükséges intézkedést; segíti a nevelési-oktatási intézmény gyermekvédelmi feladatának ellátását; felkérésre környezetanulmányt készít. Fontos megemlíteni, hogy a családsegítés a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából különböző feladatokat látnak el.

A gyermekjóléti szolgáltatást 3.238 fő vette igénybe a 2022-es évben, ez 1710 családot jelent, együttműködési megállapodás alapján 1.613 fő esetében építettek fel segítő folyamatot, nem együttműködési megállapodás alapján 1.625 fő vette fel az Intézménnyel a kapcsolatot.

A gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevők száma 2022-ben

A szolgálatnál megjelent igénybe vevő személyek száma nem és korcsoport szerint (fő)														
Sorszám	Igénybevétel módja	Nem, életkor	0-2	3-5	6-13	14-17	18-24	25-34	35-49	50-61	62 éves és idősebb	Összesen: (i-l)	Családok száma	
			éves										j	k
			a	b	c	d	e	f	g	h	i			
01	Együttműködési megállapodás alapján	Férfi	49	59	197	137	25	50	114	42	7	680		
02		Nő	34	66	182	124	54	140	250	70	13	933		
03		Összesen (01+02 sor)	83	125	379	261	79	190	364	112	20	1613		
04	Nem együttműködési megállapodás alapján	Ebből (03-ból): központ által továbbított/ központtól érkező	8	16	60	53	8	22	52	21	1	231	89	
05		Férfi	16	30	76	31	40	54	137	94	108	586		
06		Nő	12	23	60	42	65	194	296	164	183	1039		
07	Összesen (05+06 sor)	28	53	136	73	105	248	433	258	291	1625			
08	Ebből (07-ből): a gyermekvédelmi gondoskodás keretében tartozó hatásmégl. intézkedésbe bevont személyek		4	6	22	11	4	2	16	7	0	72	32	
09		Ebből (07-ből): központ által továbbított/központtól érkező	3	3	16	7	2	2	16	3	3	55	20	
10	Ebből (07-ből): egyszeri alkalommal		1	3	4	2	53	159	263	189	261	915		
99	Összesen (03+07 sor)		111	178	515	334	184	438	787	370	311	3238	1710	

Forrás: Nyíregyházi Család-és Gyermekjóléti Központ szakmai beszámoló, 2022.

Fontos megemlíteni, hogy a világjárvány, energiaválság is éreztette hatását, hiszen megnövekedett az egyszeri ügyintéзések, segítő beszélgetések száma valamint megnőtt az igény a rendszeres élelmiszeradományra is.

Több évi tapasztalatok alapján elmondható, hogy a szolgálat tevékenységeit leginkább a 35-49 év közötti személyek veszik igénybe, ugyanakkor az elmúlt évben jelentős számban jelentek meg a kiskorúak, fiatalok is.

Az évek alatt nem történt jelentős változás az ügyfelek iskolai végzettségének tekintetében, hiszen a szolgálat nyújtotta lehetőségeket továbbra is alacsony iskolai végzettségűek veszik igénybe, de növekvő számban megjelennek a gimnáziumot, illetve a felsőfokú iskolát végzett ügyfelek is, ennek oka a különböző tanácsadásokon és speciális szolgáltatásokon való részvétel.

A szolgáltatás igénybevételének elsődleges okai között a gyermeknevelési, valamint az elhanyagolásból eredő problémák jelennek meg, de továbbra is magas esetszámban fordul elő az életviteli, valamint családi, kapcsolati konfliktusok, elhanyagolás. A gyermekek intézménybe való beilleszkedési problémája 27 családnál jelent meg. A felnőttek tekintetében a foglalkoztatási nehézségek, álláskeresés problémaköre miatt 24 család fordult a szolgálathoz.

Az ügyfelek gyakran halmozott problémákkal küzdenek, így több szolgáltatást is igénybe vesznek, elsősorban a szakemberek javaslata alapján. A csoportfoglalkozás továbbra is népszerű a szolgáltatások körében, az egyéni esetkezelés mellett munkaerő-piaci foglalkozásokon, valamint életvezetési tanácsadásokon is szívesen részt vesznek az ügyfelek.

A szolgáltatást igénybe vevők az elsődleges probléma szerint 2022-ben

A szolgáltatást igénybe vevő családok száma elsődleges probléma szerint és a problémák halmozott száma			
Sorszám	A probléma típusa	Családok száma az elsődleges probléma szerint	Problémák halmozott száma (db) (elsődlegessel együtt)
		a	b
01	Életváltás	90	190
02	Családi-kapcsolati konfliktus	91	159
03	Családon belüli bántalmazás	29	46
04	Elhanyagolás	96	191
05	Ebből (04-ből): oktatási, nevelési elhanyagolás	71	133
06	Ebből (04-ből): felnőttre vonatkozóan(családi, intézményi)	5	15
07	Gyermeknevelési	77	175
08	Gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézség	27	80
09	Magatartászavar, teljesítményzavar	21	89
10	Fogyatékoság, retardáció	2	17
11	Leleli – mentális, pszichiatríai betegség	8	64
12	Szenvedélybetegség	6	38
13	Egészségi probléma, egészségkárosodás következménye	4	25
14	Foglalkoztatással kapcsolatos	24	102
15	Anyagi (megélhetési, lakhatással összefüggő)	47	197
16	Ügyintézésel kapcsolatos	0	122
17	Információkérésel kapcsolatos	0	90
18	Egyéb	6	13
99	Összesen (01–04, illetve 07–18 sorok összege)	528	1598

Forrás: Nyíregyházi Család-és Gyermekjóléti Központ szakmai beszámoló, 2022.

A szakemberek arról számolnak be, hogy évről-évre jelentős mértékben emelkedik az *elhanyagolt és bántalmazott* fiatalok száma. Az elhanyagolás rendszerint a család működési zavariból adódik, ez kihatással van a bántalmazásra, különös tekintettel az iskolai bántalmazásra. A 2022-es évben 135 esetben tettek hatósági intézkedésre javaslatot elhanyagolt kiskorú tekintetében és 62 esetben bántalmazott kiskorú esetében.

A családon belüli bántalmazás 29 család életében jelent meg. A szolgálat nemcsak a bántalmazást jelzi az illetékes gyámhivatal és/vagy jegyző felé, hanem annak gyanúja esetén is meg kell tennie a jelzést.

A Szolgálatnál nyilvántartott *veszélyeztetett kiskorúak száma* a 2022-es évben 960 fő volt, ez 505 családot jelent. A jelzések közül kimagasló a gyermeknevelési probléma, 168 fő esetében érkezett jelzés, a családi konfliktus, mely 156 fő kiskorút érintett, a gyermekek elhanyagolása (48 kiskorú) és bántalmazása (81 kiskorú), valamint az elégtelen lakáskörülmény, mely esetében 62 kiskorút érintő jelzés érkezett. Hatósági intézkedés kezdeményezésére 91 alkalommal került sor.

Veszélyeztetett kiskorúak adatai

Veszélyeztetett kiskorúak (0–17 évesek) adatai						
Sorszám	Okok		Az érintett gyermekek száma a veszélyeztetettség fő oka szerint	Ebből (a-ból): jogerős hatósági intézkedésben érintett gyermekek száma	A veszélyeztetettség okainak halmozott száma (fő okkal együtt)	
			a	b	c	
01	Nyilvántartott veszélyeztetett kiskorúak száma (02+18+26+30. sorok összege)		960	288		
02	Környezeti főcsoport összesen (a gyermek környezetéből kiindulni)		665	205	1428	
03	Ebből (02-ből):	nevelési probléma	128	40	349	
04		szülők, család életvitele (szenvédélybetegségek, antiszociális viselkedés)	99	26	154	
05		családi konfliktus	156	62	212	
06		szülő(k) betegsége	5	0	25	
07		gyermek családon belüli bántalmazása	fizikai	39	11	41
08			lelki	37	2	46
09			szexuális	5	2	5
10		gyermek elhanyagolása	fizikai	41	29	112
11			lelki	7	4	58
12		egyéb személyek, rokonok általi veszélyeztetés	2	0	9	
13		iskolai kirekesztés, erőszak	10	2	18	
14		kortárs csoport negatív hatása	29	5	49	
15		elégtelen lakáskörülmények	62	12	224	
16		klakolatlás veszélye	24	5	53	
17		munkanélküliség	21	5	73	
18		Magatartási főcsoport összesen (az érintett gyermekekre vonatkozóan)		173	60	256
19		Ebből (18-ből):	gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézség	74	12	108
20	drogfogyasztás		4	1	6	
21	alkoholfogyasztás		4	0	13	
22	játékszenvedély		0	0	1	
23	csavargás		21	5	35	
24	tankötelezettség elmulasztása (50 tanóra és egyéb)		56	37	74	
25	egyéb		14	5	19	
26	Egészségi főcsoport összesen (az érintett gyermekekre vonatkozóan)		66	9	104	
27	Ebből (26-ből):	tartós betegség	9	3	13	
28		fogyatékoság	7	1	10	
29		magatartás- vagy tanulási zavar	50	5	81	
30	Anyagi főcsoport összesen (az érintett gyermekekre vonatkozóan)		56	14	227	
31	Családok száma, amelyekben a veszélyeztetett kiskorúak élnek		505	114		
32	A nyilvántartott veszélyeztetett kiskorúak közül (01 sor) a központ felé továbbított esetek száma		108			
33	Ebből (32-ből):	hatósági intézkedés kezdeményezése miatt	91			
34		központ által nyújtott speciális szolgáltatások miatt	11			
35	A nyilvántartott veszélyeztetett kiskorúak közül (01 sor) súlyos veszélyeztetettség miatt közvetlenül hatósági intézkedésre javasolt esetek (a központ értesítése mellett) száma		0	0		
36	Veszélyeztetettként nyilvántartott kiskorúak száma tárgyév december 31-én		620	234		

Forrás: Nyíregyházi Család-és Gyermekjóléti Központ szakmai beszámoló, 2022.

Az elsődleges problémákra adott szakmai „válasz”-ként a segítő beszélgetés, információnyújtás, ellátásokhoz való hozzáférés fordult elő magas esetszámban. Fontos megemlíteni, hogy a nehéz gazdasági helyzetben a szociális ügyintézőkhez is sok esetben kértek segítséget az ügyfelek, sőt ez a szám az elmúlt évben folyamatos növekedést mutatott.

A szakmai tevékenységek adatai (az év folyamán)			
Sorszám	Megnevezés	Szakmai tevékenységek halmozott száma	Szolgáltatásban részesülők száma
		a	b
01	Információnyújtás	1964	1357
02	Segítő beszélgetés	4772	1784
03	Tanácsadás	1490	852
04	Ügyintézéshez segítségnyújtás	1238	762
05	Konfliktuskezelés	231	216
06	Kríziskezelés	55	70
07	Közvetítés ellátásokhoz való hozzáféréshez -pénzbeli	312	294
08	Közvetítés ellátásokhoz való hozzáféréshez -természetbeni	898	895
09	Közvetítés másik szolgáltatáshoz	548	561
10	ebből (09-ből): átmeneti gondozásba	42	63
11	Közvetítés család- és gyermekjóléti központhoz	941	379
12	Esetkonferencia	145	344
13	Esetmegbeszélés	55	138
14	Esetkonzultáció	1507	1184
15	Szakmaközi megbeszélés	6	0
16	Környezettanulmány elkészítésében való közreműködés	488	883
17	Családlátogatás	6900	2547
18	Adományközvetítés	3972	2697
19	Hátralekkezelési tanácsadás	68	37
20	Munkavállalási, pályaválasztási tanácsadás	6	9
21	Mediáció	2	4
22	Kapcsolattartási ügyelet	182	36
23	Pszichológiai tanácsadás	841	92
24	Jogi tanácsadás	134	97
99	Összesen (01–09, illetve 11–24. sorok összege)	26755	15238

Forrás: Nyíregyházi Család-és Gyermekjóléti Központ szakmai beszámoló, 2022.

Az eddig megjelenített adatok összességében tartalmazzák a család és gyermekjóléti szolgáltatás adatait. Mivel az intézmény ellátási területe több településre is kiterjed, ezért ezeken a településeken megjelenő ügyfélforgalom adatait külön ábrában is megadjuk (6. ábra).

A kliensszámból jól látható, hogy Nagycserkesz településen magas a szolgáltatásokat igénybe vevők száma. 2022-ben 178 fő - ebből együttműködési megállapodás alapján 113 fő - dolgozott együtt szakemberekkel. A településen 2 családsegítő munkatárs látja el a szociális segítő munkát a kliensszám alapján. A gondozott családok elsődleges problémája az életviteli, valamint az elhanyagolás, ezen belül is az oktatási- nevelési és a gyermekek fizikai elhanyagolása. A településen élő családok egy része halmozottan hátrányos helyzetű, külterületi részen élnek, a tanyavilágban.

A gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevők száma alapján Nagycserkeszt Kálmánháza követi. A településen 69 fő vette igénybe a szolgáltatásokat, ebből 39-en együttműködési megállapodás alapján. Szintén az életviteli és a gyermeknevelési problémák állnak az első helyen.

A szolgáltatást igénybe vevők száma az ellátási területhez tartozó településeken

A szolgáltatást igénybe vevő családok száma elsődleges probléma szerint és a problémák halmazott száma							
Sorszám	Probléma típusa	Közműháló		Nagycsanak		Nyíregyháza	
		Családok száma az elsődleges probléma szerint	Problémák halmazott száma (db) (elsőlegessel együtt)	Családok száma az elsődleges probléma szerint	Problémák halmazott száma (db) (elsőlegessel együtt)	Családok száma az elsődleges probléma szerint	Problémák halmazott száma (db) (elsőlegessel együtt)
		a	b	a	b	a	b
01	Életvitel	3	4	10	16	3	4
02	Család-kapcsolati konfliktus	2	4		2		2
03	Családon belüli bántalmazás				2	1	2
04	Elhanyagolás	2	2	8	12		1
05	Ebből (04-ből): oktatási, nevelési elhanyagolás	2	2	7	8		
06	Gyermelnevelés		2	4	12	5	7
07	Gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézség				1	1	1
08	Magatartászavar, teljesítményzavar			4	5		
09	Fogyatékoság, retardáció	2	3		1		
10	Leleki – mentális, pszichiatrai betegség	1	3		2		1
11	Szenvedélybetegség						1
12	Egészségi probléma, egészségkárosodás következménye	2	3				1
13	Foglalkoztatással kapcsolatos				3		2
14	Anyagi (megéheletés, lakhatással összefüggő)		2		11	8	14
15	Ügyintézési kapcsolatos		2		1		1
16	Információkérésrel kapcsolatos		2		3		2
17	Egyéb	1	2	1	2		
99	Összesen (01–04, illetve 06–17 sorok összege)	13	29	27	73	16	39

Forrás: Nyíregyházi Család-és Gyermekjóléti Központ szakmai beszámoló, 2022.

4.2 ÉSZLELŐ-JELZŐRENDSZER

A Nyíregyházi Család és Gyermekjóléti Központ éves szakmai beszámolójában foglaltak szerint a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében működtetett észlelő- és jelzőrendszer maximálisan betöltötte szerepét. A kisebb településeken nagyobb aktivitást és gyakoribb részvételt tanúsítottak a jelzőrendszeri tagok az esetmegbeszéléseken, a szakmai egyeztetéseken, az egyéni konzultáció mellett.

A jelzőrendszer hatékonyságát jelentősen növeli az óvodai- iskolai szociális segítő tevékenység megszervezése. Szakembereik kapcsolatot tartottak írásos, személyes formában a védőnővel, gyermekorvossal, rendőrséggel. Szükség esetén személyesen vagy telefonon konzultáltak a jelzőrendszeri tagokkal.

A 2022-es évben a gyermekbántalmazásról érkezett jelzések száma nagyobb mértékű növekedést mutat. Ez a növekvő szám részben azt jelzi, hogy a jelzőrendszer hatékonyan működik, a jelzések időben megtörténnek, ugyanakkor ebben sajnálatos tény az is, hogy ugrásszerűen nőttek a kiskorú gyermeket ért bántalmazások, elhanyagolások. Kiemelkedő azon nyilvántartásba került gyermekek száma, akik fizikai vagy lelki bántalmazás miatt kerültek kapcsolatba szakembereikkel. A szülő általi lelki bántalmazás többszörösére növekedett valamint a fizikai bántalmazással érintett kiskorúak száma szintén emelkedést mutat.

Legmagasabb számban a köznevelési intézményekből érkeztek a jelzések - 282 kiskorút érintő jelzés - melyek nagy része az iskolai igazolatlan hiányzásokból fakadt, ezt követi az állampolgároktól érkező jelzések – 132 kiskorúval kapcsolatos jelzés. Az egészségügyi szolgáltatóktól a 2022-es évben 85 kiskorút érintő jelzés érkezett, 36 jelzés felnőttekkel kapcsolatos.

Az észlelő- és jelzőrendszer által küldött jelzések száma				
Sorszám	Megnevezés	0-17 évesekkel kapcsolatosan megküldött jelzések száma	Nagykorú (18 éves és idősebb) személyekkel kapcsolatosan megküldött jelzések száma	a) és b) oszlopból a család- és gyermekjóléti szolgálat/központ által továbbított jelzések száma
		a	b	c
01	Egészségügyi szolgáltató	85	36	3
02	Ebből (01-ből): védőnői jelzés	59	21	0
03	Személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatók	57	10	52
04	ebből (03-ból): család- és gyermekjóléti szolgálat	33	6	32
05	ebből (03-ból): család- és gyermekjóléti központ	23	2	20
06	Kisgyermek napközbeni ellátását nyújtók	7	0	0
07	Átmeneti gondozást biztosítók	112	52	0
08	Köznevelési intézmény, szakképző intézmények	282	0	1
09	Rendőrség	75	19	2
10	Ügyészség, bíróság	0	1	0
11	Pártfogó felügyelői szolgálat	11	0	3
12	Egyesület, alapítvány, egyházi jogi személy	0	7	2
13	Áldozatsegítés és kárenyhítés feladatait ellátó szervezet	12	4	0
14	Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat	2	0	0
15	Állampolgár, gyermek és felnőtt érdekeit képviselő társadalmi szervezet	132	78	10
16	Önkormányzat, jegyző	7	16	0
17	Közütemi szolgáltatók	12	14	0
18	Gyermekvédelmi és gyámügyi feladatkörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal	1	0	0
99	Összesen (01; 03; 6-18.sorok összege)	795	237	73
19	A jelzésekkel érintett személyek száma (nem halmozott adat)	795	237	73

Forrás: Nyíregyházi Család-és Gyermekjóléti Központ szakmai beszámoló, 2022.

Fontos megemlíteni, hiszen újabb feladatot, kihívást jelentett az Intézménynek, hogy 2022. február 24-én Oroszország katonai agressziója Ukrajnával szemben több millió embert kényszerített menekülésre.

Az Intézmény mindent megtett, hogy megfelelő segítségben részesítsék a különösen sebezhető menekülteket, felvette a kapcsolatot az őket megkeresőkkel, segítettek problémáik megoldásában, tájékoztatást adtak, adományok osztását koordinálták, illetve a megtett intézkedésekről tájékoztatták a Nyíregyházi Önkormányzat Humanitárius Csoportot. Összesen 107 fő részesült tartós élelmiszer csomagban és igényeknek megfelelően ágyneműt, gyermekek részére pelenkát és bébiételt, higiénés és tisztálkodási szereket, ruhát, evőeszközt ajánlottak fel számukra. Az idegenbe kényszerült személyekkel, családokkal folyamatos volt a kapcsolattartás, rendszeresen információt nyújtottak az ide érkezők jogairól az őket megillető szolgáltatásokról, tájékoztatták őket a foglalkoztatási lehetőségekről és igényelhető egészségügyi ellátásról, az oktatási és képzési lehetőségekről.

4.3 GYERMEKJÓLÉTI KÖZPONT SZOLGÁLTATÁSAI

A család- és gyermekjóléti központ egyrészt a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedésekhez kapcsolódó tevékenységeket lát el, másrésztől speciális szolgáltatásokat, programokat nyújt, amelynek keretében biztosít:

- készenléti szolgálatot
- kapcsolattartási ügyeletet
- iskolai szociális segítő tevékenységet
- életviteli tanácsadást
- fogynépszerűsítő tanácsadást

- utcai, lakótelepi szociális munkát
- kórházi szociális munkát

Továbbá speciális szakembereket biztosít (pl.: jogász, pszichológus, fejlesztő pedagógus) illetve az ellátási területén működő gyermekjóléti szolgálatainak szakmai munkáját támogatja.

A Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központban 14 fő esetmenedzser látta el hatósági intézkedéshez kapcsolódó feladatot a Nyíregyházi járás 15 településén. A településen működő gyermekjóléti szolgálatok családsegítőivel, illetve különböző szakmai egységek munkatársaival kiemelkedő együttműködés alakult ki a családok, a gyermekek helyzetének javítása, a veszélyeztetettség megszüntetése érdekében. A 2022-es évben jogerős hatósági intézkedésben érintett, esetmenedzseri tevékenységet igénybe vevők száma 1.171 fő, a speciális szolgáltatást igénybe vevők száma 18.235 fő volt.

Az esetmenedzserek 220 alkalommal foglalmaztak meg első védelembe vételi eljárás során javaslatokat a gyámhivatal felé, amelyek esetében legalább évente egy alkalommal felülvizsgálatokra is sor került. Felülvizsgálati tárgyalást védelembe vétel esetén 253 alkalommal bonyolítottak le, amely 305 gyermeket érintett. Ezek az adatok jelentősen növekedtek a tavalyi évhez képest.

Megelőző pártfogás eljárás megindítása után 64 alkalommal tettek javaslatot a gyámhivatal felé. A tavalyi évhez képest ezek a számok növekedést mutatnak, ez abból adódik, hogy a rendőrség által megtett jelzések – minimális szabálysértés elkövetése esetén is – után a gyámhivatal minden esetben védelembe vételi és megelőző pártfogás elrendelési ügyet indít. Ideiglenes hatályú elhelyezés esetében 27 alkalommal, nevelésbe vétel eljárás esetében 27 alkalommal, családba fogadás esetében 54 alkalommal tettek az esetmenedzserek megalapozott javaslatot a gyámhivatal felé. Ezek a számok a tavalyi évhez hasonlóak.

A veszélyeztetett gyermekek esetében 8 alkalommal harmadik személynél történő elhelyezésre volt lehetőség és 38 alkalommal javasolták a gyermek gondozási helyének megváltoztatását. Ezek az adatok nagyságrendileg a tavalyi évhez hasonlóak. Pozitívként kiemelendő, hogy a családba fogadások változatlanul nagy számban fordulnak elő. Ennek köszönhetően nagyon sok gyermek esetében megelőzhetővé vált a nevelésbe vétel.

A gyermekjóléti központ 2022-ben jogerős határozattal összesen 402 védelembe vett, 270 nevelésbe vett, és 19 ideiglenes hatállyal elhelyezett kiskorúval állt kapcsolatban. A számok jelentős csökkenést mutatnak, nagyon sok esetben tettek javaslatot a gyermekek védelembe vételének a megszüntetésére, a szociális segítő munka, valamint az óvodai iskolai szociális munka prevenciósi erejének köszönhetően.

15. táblázat

Esetmenedzseri tevékenységben érintettek száma településenként

Településszomszóló	Gondozottak száma	Védettségbe vett	Ideiglenes hatállyal elhelyezett		Ülőgondozás, szakköznevelés kiemelt	Összesen (a-d összegek)	Ebből (a-ből) lány
			a	b			
2447	Timér	15	4	16	1	36	16
2725	Tiszánagyfalu	3				3	3
2661	Újfehértó	17	1	25	1	44	20
1916	Szabolcs				1	1	1
1479	Rakamaz	12	2	25	2	41	26
0440	Sényő	2				2	1
1355	Nyírsélek	17	1	21		39	25
1209	Nyírtura	3		1		4	2
3314	Nyírszőny	5		1		6	4
2372	Rétej	30	1	20	3	54	28
2274	Nagycsanak	50		25		75	38
0842	Nagylőr	3		10		13	9
2722	Hálmósháza	2		1		3	2
2090	Apagy	2		5		7	4
1720	Nyíregyháza	241	10	120	2	373	215
9999	Összesen	402	19	270	10	701	394

Forrás: Nyíregyházi Család-és Gyermekjóléti Központ szakmai beszámoló, 2022.

A gyermekjólét központ különböző speciális szolgáltatásokat biztosít (jogi, pszichológiai, életvezetési tanácsadások stb.), amelyeket a 2022-es évben az ügyfelek által hozott szükségleteiknek, igényeiknek megfelelően „bővítettek” annak érdekében, hogy kevesebb ügy jusson el a hatósági beavatkozás szintjére.

16. táblázat

A speciális szolgáltatások jellemzői

2.2. Speciális szolgáltatások keretein belül végzett tevékenységek és az azokkal ellátott személyek adatai									
Sorszám	Tevékenység	Speciális tevékenységek száma (darab) (Halmozott adat)				Speciális tevékenység keretein belül ellátott személyek száma (fő) (Nem halmozott adat)			
		összes tevékenység száma	ebből (a-ből):			összes ellátott száma	ebből (a-ből):		
			jogorvos hatósági beavatkozással érintett	központhon végzett	szolgáltatáshoz kilyuzott		jogorvos hatósági beavatkozással érintett	központhon ellátott	szolgáltatáshoz kilyuzott
a	b	c	d	e	f	g	h		
01	Kapcsolattartási igényelet	1221	433		1221	147	57	147	
02	Kórházi szociális munka	69				59			
03	Óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység	13278				16705			
04	Szociális diagnózis felvétele	161				227			
05	Készenléti szolgálat	29							
06	Fogyatékosügyei tanácsadás	230				159			
07	Jogi tanácsadás	235	4	81	154	166	4	120	
08	Pszichológiai tanácsadás	1928	594	848	1080	177	50	108	
09	Munkavállalás, pályaválasztási tanácsadás	5		3	2	23		20	
10	Mediáció	68	15	31	37	20	4	10	
11	Család- és párterápia	3		3		6		6	
12	Konfliktuskezelés	102	67	100	2	91	15	19	
13	Menekültekkel, oltalmazottakkal végzett tevékenység	48		48		107		307	
14	Hátralekészelési tanácsadás	149			149	271		221	
15	Csoportmunka	8		3	5	38		28	
16	Egyéb	204		200	4	79		4	
99	Összesen (01-16 sorok összege)	17738	1113	1317	2654	18235	130	437	

Forrás: Nyíregyházi Család-és Gyermekjóléti Központ szakmai beszámoló, 2022.

Az elmúlt évben összesen 235 jogi tájékoztatásnyújtás történt, ezt 163 ügyfél vette igénybe, 130 nő és 33 férfi.

Az ügyfelek többségében továbbra is családjogi kérdésekkel keresték fel az Intézményt. Az ügyek általában szülői felügyelet gyakorlásának rendezésére és az ezzel kapcsolatos kérdéseknek (tartásdíj megállapítása, kapcsolattartás szabályozása) letisztázására irányultak, valamint már megállapított, de nem fizetett gyermektartásdíjak végrehajtására.

Folytatódik a tendencia, mely alapján egyre nagyobb számban fordulnak elő végrehajtási ügyek, jellemzően a nehéz anyagi körülmények miatt a szüneteltetéshez vagy a felfüggesztéshez kérnek segítséget az ügyfelek, illetve a végrehajtást megelőzően a fizetési meghagyás értelmezése és az azzal kapcsolatos ellentmondás megfogalmazásához.

2022-ben a pszichológiai szolgáltatást 66 fő vette igénybe. Életkor szerint legtöbben a 35-49 éves korosztályba tartoztak (37 fő). Magas az 50 év felettiek aránya (17 fő), 6 fő a 19-24 éves korcsoportba tartozik, illetve 6 fő 25 év alatti kliensük volt a 2022-es évben, ez utóbbi a korábbi év adataival megegyezik. Az elmúlt évekhez képest jóval magasabb az 50 év felett kliensek aránya és kétszeresére nőtt az egyedül élő kliensek száma a pszichológiai tanácsadáson. Ennek egyik oka, hogy a pandémiás évek felerősítették a páciensek pszichés tüneteit, elsősorban a depresszív-szorongásos tünetek, alkohol- és egyéb szerhasználat gyakorisága növekedett.

Az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenységet 4 éve biztosítja a Nyíregyházi Család és Gyermekjóléti Központ. A 2022-es évben a statisztika szerint az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység speciális szolgáltatásban 16.705 fő vett részt a járásban, legnagyobb számban a 6-13 és a 18- 24 éves korosztály. Összesen 13.278 tevékenységet valósítottak meg.

Ez a szám mutatja az egyéni, csoportos és közösségi tevékenységeket, melyek az oktatási és nevelési intézményekben valósulnak meg. Legnagyobb számban az egyéni, azon belül is a tanácsadás, konzultáció, és információnyújtás jelenik meg a mindennapi tevékenységben. Gyakori a családlátogatás, esetmegbeszélés, több esetben lát el segítő gyermek és ifjúságvédelmi feladatokat az intézményekben, segit hivatalos ügyek intézésében.

A csoportfoglalkozásokra nagyobb hangsúly helyeződött az elmúlt évben, ezzel is erősítve a prevenciók lehetőségeket a gyermekek, fiatalok körében. Újdonság az elmúlt évben, hogy egyre több klubfoglalkozást tartottak a segítők (pl.: társasjáték vagy mese klub) a gyerekek részére. Egyre több felkérés érkezett a csoportok, osztályközösségek szociometriai vizsgálatára is.

2022. január 1. napjától a Nyíregyházi Család és Gyermejköléti Központ feladatellátási körébe került a fogyatékossggal élő emberek és azok hozzátartozóik számára nyújtott fogyatékossgügyi tanácsadás. A feladatot 2 fő fogyatékossgügyi tanácsadó látja el Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyében.

17. táblázat

Fogyatékossgügyi tanácsadás jellemzői

A fogyatékossgügyi tanácsadó által nyújtott szolgáltatás módja (alkalom)				
	Fogyatékos személy részére	Hozzátartozó részére	Szakember részére	Összesen
Információnyújtás/tájékoztatás	139	113	121	373
Tanácsadás	114	110	54	281
Ügyintézés	27	8	0	35
Szolgáltatások közvetítése	31	21	36	78
Konzultáció	0	0	144	144
Klubfoglalkozás, sorstársi csoportok szervezése, biztosítása	1	4	0	5
Közösségi tevékenység	0	0	14	25
Érzékenyítés, szemléletformálás	12	0	14	26
Közös esetvitel	0	0	64	64
Összesen	324	256	447	1031

Forrás: Nyíregyházi Család-és Gyermejköléti Központ szakmai beszámoló, 2022.

Az elmúlt év folyamán a fogyatékossgügyi tanácsadást 124 fő fogyatékossggal küzdő személy, 126 fogyatékos személy hozzátartozója, és 220 szakember vette igénybe. 1031 alkalommal nyújtottak a szakemberek tanácsadást. Jellemzően a fogyatékos gyermekek és felnőttek részére igényelhető pénzbeli és természetbeni ellátásokról, az ügyintézés mentéről és módjáról, a szociális alap és szakosított ellátásokat nyújtó intézményekről, megváltozott munkaképességű személyek komplex minősítéséről és ellátásairól kértek és kaptak részletes információkat a fogyatékossgügyi tanácsadást igénylők. Számos esetben került sor mentális segítségnyújtásra segítő beszélgetés keretében.

Az elmúlt évben új szolgáltatási formaként került bevezetésre az intézményben a család- és párterápiás szolgáltatás. A család- és párterápia a családokkal és intim kapcsolatban lévő párokkal, mint rendszerekkel foglalkozik. Célja, hogy az említett rendszerekben bekövetkező változások okozta nehézségekkel sikeresen megbirkózzanak a családtagok és az alkalmazkodás, változás révén létrejőjön egy fejlődés.

Ennek köszönhetően 7 család, illetve pár fordult segítségért a Központhoz a problémáikkal, amelyek jellemzően a serdülő korú fiatalok okozta családon belüli (és közösségi) nehézségekkel, párkapcsolati gondokkal, iskolai beilleszkedéssel voltak kapcsolatosak.

Az addiktológiai konzultáció is az új szolgáltatások körét bővítette az elmúlt év második felében, melyet egy fő családsegítő, addiktológiai konzulens koordinálja. A szolgáltatást igénybe vevőkkel első körben állapotfelmérés történik, a kognitív és motivációs tényezők felmérése, a motiváció mértéke, valamint a sóvárgás jelenlétének felbecsülése történik tesztek és interjúk által.

A kliensekkel kapcsolatos általános információkról elmondható, hogy alacsony szocioökonómiai státusszal rendelkeznek. Az addikciókkal összefüggésben 13 alkalommal szerveztek prevenciósz foglalkozásokat, amelyen 93 fő vett részt.

Az addiktológiai konzultációval összefüggően 3 intézményben valósult meg iskolai egészségfejlesztő (drogprevenciósz) csoportfoglalkozás, melyen összesen 93 fő vett részt.

A Nyíregyházi Család- és Gyermejjóléti Központ, mint szociális alapszolgáltatást nyújtó Intézmény, a szolgáltatásait egész évben zavartalanul működtette. A 2022-es év statisztikai adatai alapján a szolgálatnál a 2021-es évhez viszonyítva megemelkedett az egyszeri segítségkérések száma, melyek jellemzően élelmiszeradomány és ruhaadomány kérésre, támogatások igénylésére irányultak, a családok anyagi terhei észrevehetően megjelentek. Már 2022. szeptemberétől érkeztek a szociális tűzifára jelentkező személyek/családok, az új igénylők száma is nagymértékű növekedést mutat.

A pandémiás évek felerősítették az ügyfelek pszichés tüneteit, elsősorban a depresszív-szorongásos tünetek, alkohol- és egyéb szerhasználat gyakorisága növekedett. A 2022-es év ezeket a folyamatokat tovább mélyítette: az energiaválság és a gazdasági megszorítások a családokat fokozottan megterhelték, a megélhetés nehezedett, az életszínvonal több esetben jelentősen csökkent valamint jelentős mértékben rajzolódott ki családi-kapcsolati konfliktusok. Ennek ellenére pozitívumként értékelhető, hogy az előzőekben említett nehézségek a jól működő jelzőrendszernek köszönhetően felszínre kerültek, melynek megoldásához a szociális alapszolgáltatások mellett a hatóságokat is segítséget nyújtottak.

2022-ban a Központ szolgáltatásait 18.235 személy vette igénybe, a szolgálat szolgáltatásait pedig 3238 személy, azaz 1710 család.

5. A GYERMEKEK NAPKÖZBENI ELLÁTÁSÁNAK, GYERMEKEK ÁTMENETI GONDOZÁSÁNAK BIZTOSÍTÁSA, EZEN ELLÁTÁSOK IGÉNYBEVÉTELE, S AZ EZZEL ÖSSZEFÜGGŐ TAPASZTALATOK

5.1 A GYERMEKEK NAPKÖZBENI ELLÁTÁSA: BÖLCSŐDEI ELLÁTÁS

A három éven aluli gyermekek napközbeni ellátása, szakszerű gondozása és nevelésének biztosítása a Nyíregyházi Gyermejjóléti Alapellátási Intézmény (4400 Nyíregyháza, Tokaji u. 1/D.) szervezeti keretében működő 9 bölcsőde útján valósul meg, jelenleg 738 férőhelyen.

18. táblázat

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata által fenntartott bölcsődék

Bölcsőde neve	Címe	Férőhelyek száma
5. sz. Ózike bölcsőde	Nyíregyháza, Vécsey köz 31.	76 fő
6. sz. Napsugár bölcsőde	Nyíregyháza, Dália u. 1.	24 fő
7. sz. Hóvirág bölcsőde	Nyíregyháza, Malom u. 5.	40 fő
8. sz. Nefejejs bölcsőde	Nyíregyháza, Sarkantyú u. 30-36.	130 fő

9. sz. Micimackó bölcsőde	Nyíregyháza, Stadion u. 8/A.	50 fő
10. sz. Katica bölcsőde	Nyíregyháza, Tőke u. 1.	104 fő
12. sz. Babaház bölcsőde	Nyíregyháza, Krúdy Gy. u. 30.	106 fő
14. sz. Bóbita bölcsőde	Nyíregyháza, Tass u. 1-3.	102 fő
16. sz. Aprajafalva bölcsőde	Nyíregyháza, Fazekas J. tér 13.	106 fő
Összesen		738 fő

Forrás: saját szerkesztés

A bölcsődei ellátásba való bekerülés folyamatos és rugalmas volt, hiszen önkormányzati rendelet alapján az igénylő a bölcsődei ellátást a szolgáltatás igénybevételét megelőző legfeljebb 2 hónapon belül kérelmezheti. Az elmúlt nevelési évre vonatkozóan a bölcsődébe való jelentkezés digitális úton illetve előre egyeztetett időpontokban valósult meg. A felvételt nyert gyermekek nagy részénél a szülők munkába való visszatérése volt a kérelem indoka.

A bölcsődében összesen 57 csoport működik, 12-14 fős férőhelyekkel. A felvett gyermekek életkori összetétele határozza meg, hogy az adott nevelési évben melyik csoport lesz 12, illetve 14 fős.

A bölcsődei gondozás-nevelés során az intézmények fő szempontja, hogy tevékenységeik változatosak, derűs hangulatúak legyenek, és valódi értékeket hordozzanak. Kiemelt figyelmet fordítanak az egészséges életmód megalapozására, a nagymozgás fejlesztésre. A gyerekek szeretik és igénylik is a mozgásos játékokat. A kisgyermeknevelők magas színvonalon végzik az ének-zenei oktatást. Gyakran kapcsolódik össze az ének, a mondóka a mozgással, a táncsal, és a bábozással. A környezeti nevelés személyiségformáló, szokásalakító szerepe a bölcsődékben nagy jelentőséggel bír. A kisgyermeknevelők fontos feladata, hogy tegyék lehetővé a gyermekek számára az élményközpontú, életkori sajátosságokat figyelembe vevő, tevékenységen alapuló környezeti képzést. A gyermekek sokféle foglalkozáson, élményen keresztül ismerik meg, fedezik fel és szeretik meg az őket körülvevő természeti és tárgyi környezetet. Folyamatosan figyelemmel kísérik a gyermekek érzelmi, értelmi (beszéd, gondolkodás, emlékezet, képzelet) és szociális fejlődését, amire a versek, mesék igen fejlesztő hatással vannak. Nagy hangsúlyt fektetnek a finommotorikus készségek koordinálására (gyurmázás, rajzolás, festés, ragasztás, ollózás) ami nem csak az írás elsajátításánál kap fontos szerepet, hanem már a beszédképesség kialakulásának a folyamatában is szerepet játszhat. Ezek a készségek elengedhetetlenek a mindennapi tevékenységeink során, így a gyermek fejlődésének alapvető kulcsa.

A gyermekek ellátásában közvetlenül 137 fő kisgyermeknevelő vesz részt, akik közül 73 fő rendelkezik szakirányú felsőfokú szakképesítéssel. A bölcsődékben dolgozó felsőfokú végzettségű kisgyermeknevelőkre és szakdolgozókra is kiterjedő pedagógus életpálya modell szerinti gyakornoki rendszerben az elmúlt évben 1 fő gyakornok kisgyermeknevelő sikeres vizsgát tett a pedagógus I. fokozatot célzó minősítő vizsgán.

A folyamatos továbbképzési programokon való részvételek segítenek a nevelőknek, hogy tudásuk mindig naprakész legyenek, munkájukat hozzáértően és minél színvonalasabban végezzék el. 2022 évben 40 fő kisgyermeknevelő vett részt továbbképzéseken.

A továbbképzések mellett könyvek és szakmai folyóiratok segítik a szakmai minőségi munkát, melyek tájékoztatják a bölcsődei szakembereket a nevelés-gondozás új módszereiről, a pedagógiai és pszichológiai kutatások új eredményeiről, illetve mindazokról a tapasztalatokról, amelyek lehetőséget adnak a szakmai tudás folyamatos karbantartására, frissítésére, bővítésére.

A szakmai ismeretek fejlesztése és szinten tartása mellett, kiemelten fontos, hogy a szakemberek mentálisan kiegyensúlyozottak legyenek, érezzék, munkahelyük szeretetét és gondoskodását.

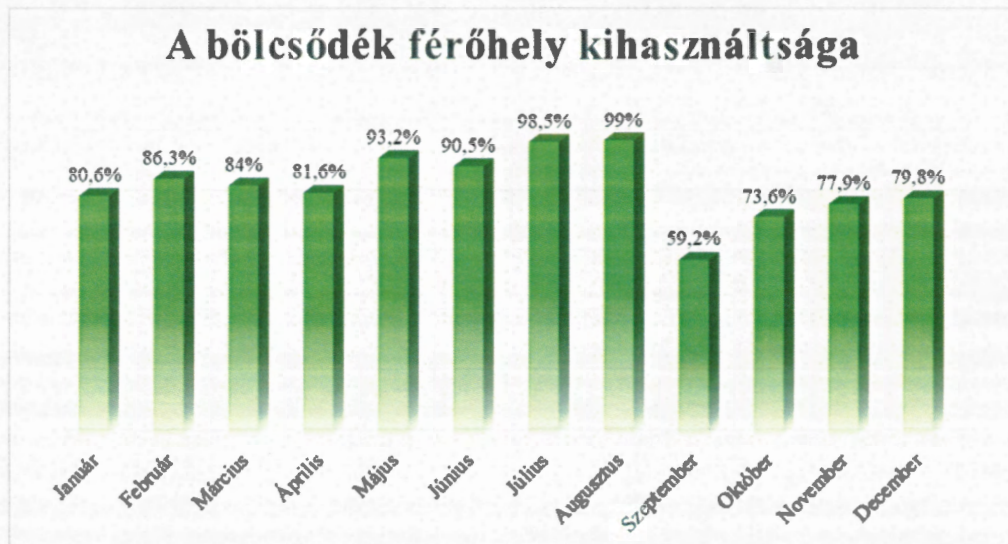
5.1.1 A bölcsődék kihasználtsága

Az életkort figyelembe véve szükséges megfelelő nappali felügyeletet, gondozást, nevelést, foglalkoztatást, valamint étkeztetést garantálni azoknak a családban élő gyermekek számára, akiknek a szülei vagy törvényes képviselői munkaerő-piaci elhelyezkedésüket támogató programban vesznek részt, továbbá betegség, vagy egyéb indok értelmében a gyermekek napközbeni ellátására nincs kellő kapacitásuk. A megvalósításhoz további szempont, hogy a napközbeni ellátás keretében biztosított szolgáltatások időtartama igazodjon a szülő(k) munkarendjéhez.

A bölcsődék kihasználtsága a beíratott gyermekek alapján 88 %-os volt. Természetesen a bent lévő gyermekek létszámát nagyban befolyásolják az adott időszakban jelentkező megbetegedések, továbbá változtak a szülői igények is, hiszen az oktatási szünetekben gyakran tartják otthon a kisebb testvéreket is. Fontos megemlíteni, hogy az önkormányzati bölcsődéken kívül más fenntartású intézmények is biztosítanak nappali ellátást a város területén.

A bölcsődei kihasználtság főleg a tavaszi és a nyári időszakban a legmagasabb, melyet az alábbi ábra is alátámaszt.

3. ábra

Forrás: Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény szakmai beszámoló, 2022.

Az energiaválság miatt szükséges intézkedések egyike volt, hogy a 7. Számú Hóvirág Bölcsődében ellátott gyermekek számára 2022. december 1-től más önkormányzati bölcsődékben biztosítottuk az ellátást. Ellátatlan gyermek nem volt, folyamatos volt a szolgáltatás.

Bölcsődei térítési díjak

A bölcsődék saját főzőkonyhával rendelkeznek, a személyi feltételek a jogszabályi előírásoknak megfelelő. Az élelmezési feladatokat szakképzett élelmezésvezetők, szakácsok, dietetikusok illetve konyhai kisegítők látják el. Kiemelt figyelmet fordítanak az étkezést igénybe vevők életkori sajátosságaira, hiszen törekszenek egészséges, korszerű táplálkozási irányelveket szem előtt tartani. A gyermekek napközbeni ellátása során az étkezésért térítési díjat kell fizetni azonban Nyíregyháza Megyei Jogú Város fenntartásában működő bölcsődékben a gondozási díj továbbra is 0 Ft. Az étkezésért fizetendő térítési díjak megállapítása a Gyvt. szabályainak megfelelően történik.

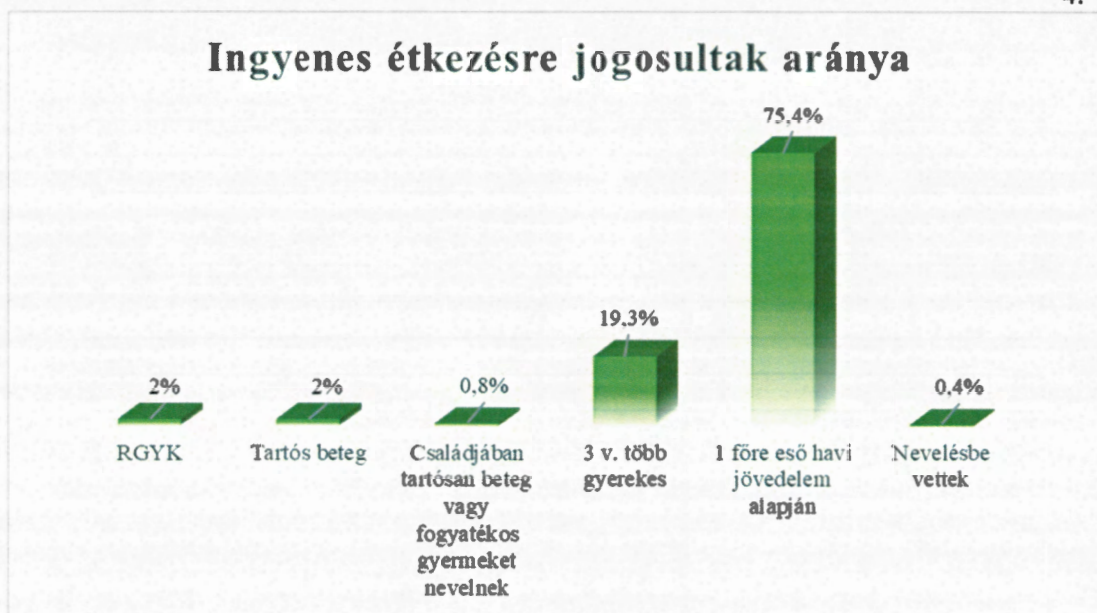
A Gyvt. rendelkezéseinek megfelelően ingyenes gyermekétkeztetést biztosított a bölcsődei ellátásban részesülő gyermek részére, amennyiben

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül,
- tartósan beteg vagy fogyatékos,
- családjában tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek,
- olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek,
- olyan családban él, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékkal csökkentett összegének 130%-át, vagy
- nevelésbe vették.

2022 évben is az ingyenes étkezést igénybe vevő gyermekek száma magas volt. A kilenc bölcsődében összesen 646 fő gyermek ellátására került sor. Ebből 492 fő, azaz a gyermekek 70%-a ingyenes étkezésre volt jogosult.

A legtöbb szülő az ingyenes étkezést az alacsony jövedelme alapján igényelte, melyet az alábbi diagram is alátámaszt.

4. ábra

Forrás: Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény szakmai beszámoló, 2022.

5.1.2 Zárva tartás, nyári zárás, nevelés-gondozás nélküli munkanap

Jogsabályi előírásnak megfelelően - Gyvt. 43. § (4) bekezdés- a bölcsőde nyári nyitvatartási rendjét a fenntartó hagyja jóvá, melyről a szülők/törvényes képviselők minden év február 15-ig tájékoztatást kapnak. A korábbi évekhez hasonlóan a bölcsődék két ütemben zártak, július és augusztus hónapban. Ennek megfelelően minden bölcsőde 4 hét időtartamban volt zárva. A zárás idejére- szülői igényeket figyelembe véve- az ügyeletet a Nefelejcs és Katica Bölcsőde biztosította.

19. táblázat

Az önkormányzati fenntartású bölcsődék nyári zárva tartásának ideje 2022-ben

Bölcsőde	Zárás időpontja	Ügyeletet biztosító bölcsőde
5.sz. Őzike Bölcsőde 4400 Nyíregyháza, Vécsey köz 31.	2022. július 04. – július 29. Nyitás: 2022. augusztus 01.	8.sz. Nefelejcs Bölcsőde 4400 Nyíregyháza, Sarkantyú u. 30-36. 2022. július 04. – július 29.
7.sz. Hóvirág Bölcsőde 4400 Nyíregyháza, Malom u. 5.	2022. július 04. – július 29. Nyitás: 2022. augusztus 01.	
9.sz. Micimackó Bölcsőde 4400 Nyíregyháza, Stadion u. 8/A	2022. július 04. – július 29. Nyitás: 2022. augusztus 01.	
10.sz. Katica Bölcsőde 4400 Nyíregyháza, Tőke u. 1.	2022. július 04. – július 29. Nyitás: 2022. augusztus 01.	
14.sz. Bóbita Bölcsőde 4400 Nyíregyháza, Tas u. 1-3.	2022. július 04. – július 29. Nyitás: 2022. augusztus 01.	
6.sz. Napsugár Bölcsőde 4400 Nyíregyháza, Dália u. 1.	2022. augusztus 01. – augusztus 26. Nyitás: 2022. augusztus 29.	10.sz. Katica Bölcsőde 4400 Nyíregyháza, Tőke u. 1. 2022. augusztus 01. – augusztus 26.
8.sz. Nefelejcs Bölcsőde 4400 Nyíregyháza, Sarkantyú u. 30-36.	2022. augusztus 01. – augusztus 26. Nyitás: 2022. augusztus 29.	
12.sz. Babaház Bölcsőde 4400 Krúdy Gyula u. 30.	2022. augusztus 01. – augusztus 26. Nyitás: 2022. augusztus 29.	
16.sz. Aprajafalva Bölcsőde 4400 Nyíregyháza, Fazekas János tér 13.	2022. augusztus 01. – augusztus 26. Nyitás: 2022. augusztus 29.	

Forrás: Nyíregyháza Megyei Jogú Város Polgármesterének 19/2022. (I.25.) számú Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlése Szociális, Egészségügyi és Sport Bizottságának hatáskörében eljárva meghozott határozata

Április 21. a Bölcsődék Napja Magyarországon. 170 évvel ezelőtt hozták létre a kisgyermekellátás intézményeit országunkban, így ez a nap valójában azokról szól, akik az intézmények falain belül fáradhatatlanul dolgoznak, akik becsülik, tisztelik és szeretik szakmájukat és hivatásukat. A bölcsődei dolgozók értéket adnak, értéket közvetítenek és teremtenek, stabil alapot adva szocializálják, nevelik, gondozzák a legkisebbeket. A Bölcsődék Napja így nevelés-gondozás nélküli munkanap.

5.2 A GYERMEKEK ÁTMENETI ELHELYEZÉSE: CSALÁDOK ÁTMENETI OTTHONA ÉS GYERMEKEK ÁTMENETI OTTHONA

5.2.1 Családok Átmeneti Otthona

A Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény önálló szervezeti egységeként működik a Családok Átmeneti Otthona, amely az alapellátás keretében a gyermek és szülője, illetve a várandós anya számára alaptevékenységként biztosítja – a Gyvt. valamint a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatiról és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV.30.) NM rendeletben foglaltaknak megfelelően – az átmeneti gondozást.

A Családok Átmeneti Otthona megszakítás nélküli munkarend szerint működő bentlakásos intézmény, feladataként segítséget nyújt a szülőnek, gyermeke szükség szerinti ellátásához, gondozásához, neveléséhez, biztosítja a szülőnek gyermekével való együttélését, befogadja a válsághelyzetben lévő bántalmazott, vagy várandós anyát. A szülőnek szükség szerinti jogi, pszichológia és mentálhigiénés segítség lehetőségét biztosítja, valamint közreműködik a gyermekjóléti szolgálattal együttműködve a család helyzetének rendezésében, az otthontalanságának megszüntetésében.

Az intézmény célja:

- hozzájáruljon a gyermek testi, lelki, érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődéséhez
- elősegítse a gyermek vérszerinti családjában történő nevelését
- hozzájáruljon a veszélyeztetettség és a kialakult veszély megszüntetéséhez

Az intézmény működése során arra törekszik, hogy az elhelyezés során a szülő és gyermek ne veszítse el önállóságát, ellátásáról ő maga hozzon döntést. A családot érintő kérdések megvitatásakor a szakemberekkel együtt a legfontosabb szereplőként vesznek részt illetve a fokozatosság elve mentén az átmeneti otthon ellátottjai egyre önállóbbak lesznek a saját sorsukat érintő kérdések eldöntésében.

A Családok Átmeneti Otthonában a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV.30.) NM rendelet értelmében biztosítottak a személyi feltételek:

- 1 fő szakmai vezető
- 2 fő családgondozó
- 4 fő gondozó
- pszichológiai tanácsadó
- fejlesztő pedagógiai tanácsadó
- jogász

Az intézményben dolgozók a jogszabályi előírásoknak megfelelően továbbképzési terv alapján képzéseken vesznek részt. Az intézményben kétheti rendszerességgel team, illetve szakmai-megbeszélésre kerül sor a szakmai vezető szervezésében. A megbeszélések során lehetőség van szakmai egyeztetésre, információk cseréjére, ezek megvitatására, közös álláspont kialakítására.

A Családok Átmeneti Otthona Nyíregyháza közigazgatási területén látja el feladatát.

A gyermekek átmeneti elhelyezésére a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény szervezeti keretében két intézmény nyújt lehetőséget.

A családok átmeneti otthona 40 férőhelyes, két emeleten 20 lakoszoba áll rendelkezésre. Minden család részére külön lakoszoba biztosított, szintenként közös használatban 3 konyha, 3 vizes blokk, 1 mozgáskorlátozott fürdőszoba WC-vel, a földszinten mosókonyha, kapcsolattartó helyiség, a második emeleten közösségi szoba áll az ellátottak rendelkezésére.

A családok átmeneti otthonában a szakmai munkához a tárgyi feltételek magas színvonalon biztosítottak. Az intézmény munkatársai a földszinten három külön bejáratú, klimatizált, számítógépekkel felszerelt irodahelyiségben végzik a napi munkájukhoz kapcsolódó adminisztrációs feladatokat, itt tartják az eszmegbeszéléseket, valamint a team megbeszéléseket. 2022. évben megvalósult az elektronikai és informatikai eszközök pótlása és korszerűsítése. Az intézmény munkatársai számára biztosított flottás telefonokkal kötetlenebbé vált a társintézményekkel való kapcsolattartás. Az intézmény földszintjén kialakított interjú szoba a kliensekkel történő segítő beszélgetéshez biztosít megfelelő körülményeket, valamint a gyermekek számára létrehozott tanulóhelyiségben a számítógépek használata mellett, zavartalanul tudnak az iskolai munkájukhoz szükséges digitális feladatokat végezni. A kapcsolattartó helyiségben az ellátottak látogatókat, különélő hozzátartozókat tudnak fogadni kapcsolattartás céljából.

Családok Átmeneti otthona kihasználtsága

20. táblázat

Az intézmény kihasználtsága 2021. évben		Az intézmény kihasználtsága 2022. évben	
Kihasználtság a rögzített ellátottakhoz viszonyítva (%) (%-ban)	95	Kihasználtság a rögzített ellátottakhoz viszonyítva (%) (%-ban)	98
Naponta átlagosan az ellátást igénybevevő ellátottak száma (fő)	38	Naponta átlagosan az ellátást igénybevevő ellátottak száma (fő)	39

Forrás: Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény szakmai beszámoló, 2022.

Mind az intézmény kihasználtsága, mind pedig a naponta átlagosan az ellátást igénybe vevők száma 2022-ben az előző évhez hasonlóan alakult.

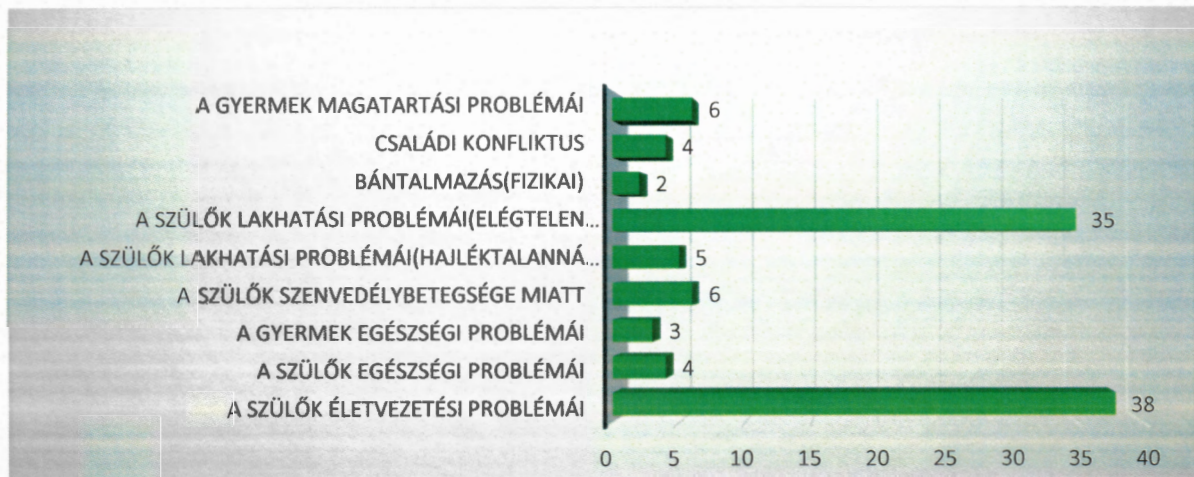
21. táblázat

Az ellátásba újként bekerülők adatai 2021. évben		Az ellátásba újként bekerülők adatai 2022. évben	
Az ellátást újként igénybe vevők száma (fő)	40	Az ellátást újként igénybe vevők száma (fő)	32
Ebből: gyermek	22	Ebből: gyermek	19
felnőtt	18	felnőtt	13

Forrás: Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény szakmai beszámoló, 2022.

Az ellátott gyermekek száma az elhelyezést kiváltó probléma típusa szerint 2022. évben (halmozott adat)

5. ábra

Forrás: Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény szakmai beszámoló, 2022.

Az ellátást igénybe vevők életminősége hasonló tendenciát mutatott a 2021. évhez képest. A családok elsődleges jövedelemforrása a munkaviszonyból, közfoglalkoztatási munkavégzésből származó jövedelem volt.

A családok támogatása az átmeneti elhelyezést nyújtó intézményben, a családban hatékonyan működő erőforrások felkutatására és ezen erőforrások eredményes működtetésére irányul, mely hozzájárul a család szocializációs funkciójának minél szélesebb körű kibontakozásához. A napi kapcsolattartás és az egyéni beszélgetések a legfontosabb eszközök a támogató munkában.

Az intézmény szolgáltatásai:

- konfliktuskezelési szolgáltatás (szülő-szülő, szülő-gyermek)
- mediáció, zenés-táncos gyermekcsoport,
- iskolai felzárkóztatás
- szabadidős gyermekprogramok

A világvárvány tekintetében a 2022-es évben is kiemelt feladatot kapott a járvány terjedésének megelőzésére és annak tovább terjedésére tett intézkedések betartása. Az előző évben előírt higiénés szabályok betartása és betartása továbbra is kiemelt jelentőséggel bírt.

Az alapvető higiénés szabályok fokozott betartása érdekében az átmeneti otthonban napi rendszerességgel reggel 7.00 órától este 21.00 óráig óránként fertőtlenítésre kerültek az intézményben lévő felületek (kilincsek, csengő, lépcsőkorlát, kapcsolók stb.), illetve naponta két alkalommal délelőtt és délután az intézmény valamennyi helyisége (lakószobák, konyha, zuhanyzó helyiségek, folyosók, lépcsőház, irodahelyiségek).

Az intézmény munkatársai fokozottan figyelemmel kísérték az ellátást igénybe vevők egészségi állapotát, láz-és légúti tünetek folyamatos monitorozásával, annak dokumentálásával illetve a változások (megfázás, köhögés, hőemelkedés stb.) nyomon követésével. Az ellátást igénybevevők egészségi állapotában történő változást a járványügyi helyzetben elrendelt egészségügyi protokoll alapján kezelték és a szükséges intézkedéseket megtették.

Az ellátást igénybe vevők között a fertőző megbetegedések tovább terjedésének megakadályozása céljából 2 db izolációs szobát alakítottak ki az intézményben, melyek használatára 2022. évben nem

került sor. Az előző évben mindössze 8 fő koronavírussal fertőzött ellátást igénybe vevő izolálását és gondozását látta el az átmeneti otthon, akiknek elkülönítését saját lakóterükben meg tudták oldani. Az izolálás időszaka az alapvető óvintézkedések betartása mellett problémamentesen zajlott.

Iskolai felzárkóztató programon belül az intézmény munkatársai a hatósági karantén alá helyezett tanulók digitális távoktatásában folyamatosan segítséget nyújtottak a tananyag feldolgozásában, a házi feladat elkészítésében és feltöltésében. Az átmeneti otthon a gyerekek számára szükség szerint internet hozzáférést, digitális eszközöket (laptop, asztali számítógép) biztosított. A szülőket segítették a digitális rendszerben történő böngészés elsajátításában, tananyag, betegség esetén orvosi-és szülői igazolások feltöltésében, a gyermekeket érintő események nyomon követésében és a pedagógusokkal történő kapcsolattartásban az internet világában. A gyermekek oktatása és az iskolai tananyagok számonkérése különböző platformokon valósult meg, amelyek megismerése és megértése, használata fokozott odafigyelést igényelt az intézmény munkatársai részéről.

A Családok Átmeneti Otthonának mindennapi feladatellátásában a 2022-es év nem csak a világjárvány, hanem az *energia válság tekintetében* is jelentős változásokat teremtett. A világban végbemenő folyamatok felhívták a figyelmet az energiatakarékosság fontosságára. Ennek következtében fontos lépések bevezetése vált szükségessé a Családok Átmeneti Otthonának működése területén. Az intézményben kidolgozott eljárásrendnek megfelelően a különböző szervezeti egységek használaton kívüli időszakában 7 óra és 15.30 közötti a világítást lekapcsolták. A fűtés tekintetében a hőfokszabályzók 20-21 C^o-ra kerültek beállításra, melyeket a munkatársak naponta három alkalommal ellenőriztek.

A 2022-es évben a világban kialakult helyzet megváltoztatta az emberek gondolkodását, az energiafelhasználás terén, mely változásokat a továbbiakban is fenn kell tartani. Ennek a gondolkodásmódnak és változásoknak a megtartása mentén kíván az Átmeneti Otthon a továbbiakban is működni.

5.2.2 Gyermekek Átmeneti Otthona

A Nyíregyházi Gyermekek Átmeneti Otthona 1999-ben kezdte meg munkáját az elsők között Magyarországon, jelenleg a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény egységeként 2016-tól működik.

A gyermek átmeneti gondozását ideiglenes jelleggel teljeskörűen látja el, ha a szülői felügyeletet gyakorló szülő vagy más törvényes képviselő ezt kéri. Az ellátás az átmeneti gondozás alapjául szolgáló ok fennállásáig, vagy legfeljebb tizenkét hónapig vehető igénybe, mely indokolt esetben a szülő, vagy törvényes képviselő kérésére hat hónappal meghosszabbítható.

A Nyíregyházi Gyermekek Átmeneti Otthona 16 férőhellyel működő intézmény. Ellátási területe Nyíregyháza, valamint ellátási szerződés alapján Ibrány, Kálmánháza, Nagycserkesz, Napkor, Paszab, Tiszatelek települések közigazgatási területei.

Az intézmény feladata, célja, alapelvei:

A Gyermekek Átmeneti Otthona az ideiglenesen nehéz helyzetbe került családok gyermekeit látja el átmeneti jelleggel. Az intézményben végzett munka célja, hogy a gyermek érdekében a lehető legoptimálisabb döntés kerüljön meghatározásra, a feladatmegosztások felvázolásával, valamint csökkentse azokat a gyermeket ért sérüléseket, melyek a családból való kiemelés során érik. Felkészíti az ott dolgozókat a gyermek fogadására, segíti a szülőt a kialakult helyzet elfogadására, az együttműködésre és annak megértésére, hogy fontos a gyermek mindennapi életében való folyamatos részvétel.

Az intézmény arra törekszik, hogy a gyermek és a szülő ne veszítse el önállóságát, az őket érintő kérdésekben maguk döntsenek, az eljárás során való megbeszéléseken aktívan jelen legyenek. A

gyermek elhelyezése a Gyermek Átmeneti Otthonában megelőzi a nevelésbe vétel szükségességét.

A Gyermek Átmeneti Otthonában a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV.30.) NM rendelet értelmében biztosítottak a személyi feltételek, az előírt szakirányú végzettséggel mindannyian rendelkeznek:

- 1 fő szakmai vezető*/nevelő
- 1 fő gyermekvédelmi ügyintéző és családgondozó
- 1 fő gyermekvédelmi asszisztens
- 4 fő gyermekfelügyelő

Az intézmény munkatársai folyamatos szakmai továbbképzéseken vesznek részt. A szakmai team havi rendszerességgel tart megbeszélést, az „ATOSZ” Egyesület szakmai konzultációin rendszeres részvétel, az éves jelzőrendszeri konferencián személyesen és online is jelen vannak, illetve a gyermekkel foglalkozó társintézményekkel is folyamatos a kapcsolattartás.

Az intézmény szakmai munkáját korszerű, tágas, akadálymentes, minden igényt kielégítő két szinten elhelyezkedő épületben 2-3 ágyas szobákkal, szintenként kényelmes nappalival, csoportszobákkal, szülők fogadására alkalmas helyiséggel rendelkező helyen végzik. Az otthon informatikai eszközökkel (asztali számítógép, nyomtatók, laptop, Wifi, router) jól ellátott, valamint egyéb technikai – mosógép, szárítógép, takarítógép, vasaló - eszközökkel is rendelkezik, mely eszközök a gyermekek teljes körű ellátásához elengedhetetlenül fontosak.

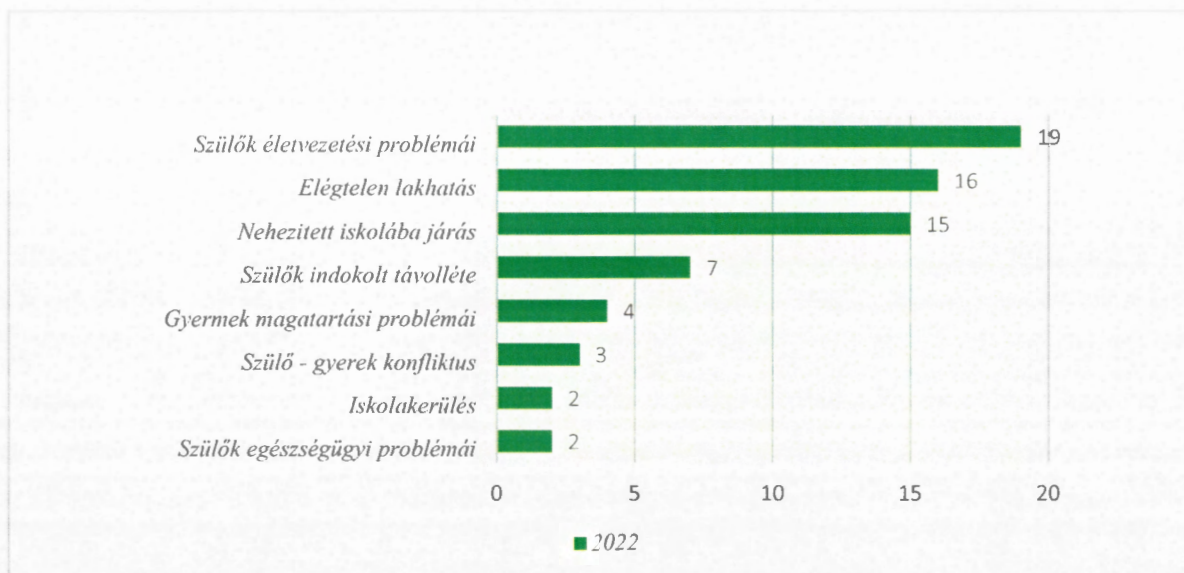
A gondozási, nevelési feladatok megvalósításának alapelvei:

- a gyermekek számára az *otthonosság megteremtése*
- a gyermekek személyiségének optimális fejlődésének, egyéni sajátosságainak, képességeinek a megfelelő kiaknázásának elősegítése, az *egyéni különbözőségek figyelembevételével*
- a *nyitottság* elve mentén elfogadó, demokratikus légkör biztosítása, világos, elérhető alapkövetelmény rendszerrel, figyelembevételével a gyermek családi, kulturális hagyományait
- fontos az *új normákhoz való közelítés*, amelyhez elengedhetetlenül fontos a szülőkkel való együttműködés
- a *kapcsolatkészség* fejlesztése, hogy a jövőben nyitott, az őszinte kapcsolatok kialakítására alkalmasak legyenek
- a *következetesség elve* mentén figyelembe kell venni a gyermek fizikai, értelmi érzelmi és erkölcsi fejlettségét és annak megfelelően történik a szabályok kialakítása
- a *tanulás segítése* kiemelt helyen szerepel
- a *sikeres teljesítmény megerősítése* során a kiemelkedő teljesítmény jutalmazása
- a *szabadidő hasznos eltöltése*

A Gyermek Átmeneti Otthonának kihasználtsága

Az otthonba bekerülési indokok továbbra is meglehetősen sokrétűek, több esetben az okok nem választhatóak el egymástól, mert a családok, a szülők és gyermekek egyszerre több problémát is magukban hordoznak.

A bekerülési okok 2022-ben

Forrás: Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény szakmai beszámoló, 2022.

2022-ben az elhelyezés igénylésekor továbbra is nagy számban a szülők életvezetési problémája jelenik meg, aminek több esetben megfigyelhető következménye az elégtelen lakhatás. Új bekerülési problémaként jelent meg a neheztett iskolába járás, ami abból következik, hogy a most bekerülő családok több kisebb gyermeket nevelnek és az eszköztelenség – pl. babakocsi - hiánya miatt Nyíregyháza bokortanyáiról nem tudják megoldani az iskolás gyermekek oktatási intézménybe való eljuttását. Továbbra is nagy gondot jelent a családok számára a nem megfelelő anyagi forrás, ami a jelen gazdasági helyzetben még jobban felgyorsítja a családok perifériára való lecsúszását.

Az elmúlt években a világban kialakult feszült helyzet, valamint az energiahordozók és az élelmiszerek árának drasztikus emelkedése még tovább nehezítette a családok életét.

Jelenleg is több család életében jelen van, hogy az anya egyedül látja el gyermekeit, mert társa valamelyik Büntetés-végrehajtási Intézményben tölti jogos büntetését. Az intézménybe történő bekerülési okok között még mindig jelentős számban fordul elő a szülő indokolt távolléte, mely a szülők munkarendje és az oktatási-nevelési intézmények nyitva tartásának különbözőségéből adódik. A gyermekek magatartási problémái, valamint a szülő-gyermek konfliktus az elmúlt évben visszaszorulni látszik, de teljesen nem tűnt el. Az elmúlt két évben a gyermeket ért fizikai-és/vagy szexuális bántalmazás miatt történő felvételre nem került sor, bár ennek ellenére nem lehet kijelenteni, hogy nincs jelen. Sokszor csak évek múltán kerülnek napvilágra. Ezért szükséges a szakemberek részéről a még nagyobb odafigyelés, tapintat diszkréció, valamint a jelzőrendszeri munkatársak tagjai között még nagyobb együttműködést kíván.

2022-ben 4941 gondozási nap teljesült, 24 gyermek – 6-18 év közötti - teljes körű ellátásáról gondoskodott az intézmény, ami átlagosan havi 14 gyermek gondozását és 84,40 %-os kihasználtságot eredményezett (11. táblázat).

Gondozásban részesült gyermekek száma, havonkénti bontásban

Időszak	Gondozási napok	Ellátottak száma fő	Kihasznátság %
Január	363	12	75,00
Február	336	12	75,00
Március	372	12	75,00
Április	455	15	93,75
Május	488	16	100,00
Június	405	13	81,25
Július	372	12	75,00
Augusztus	332	11	68,75
Szeptember	425	14	87,50
Október	447	14	87,50
November	450	15	93,75
December	496	16	100,00
	4941	14	84,40

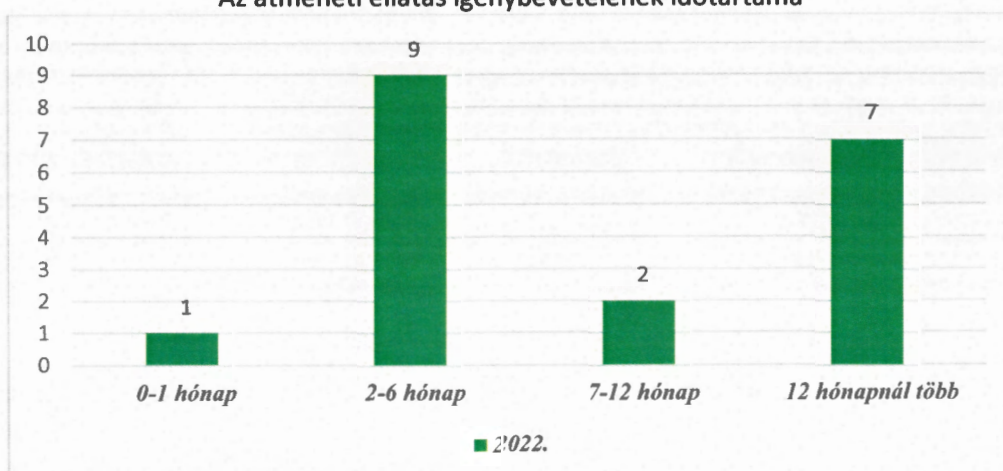
Forrás: Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény szakmai beszámoló, 2022.

Az Átmeneti Otthon kihasználtsága a tavalyi évben folyamatosan 50% felett volt, decemberre el is érte a maximális létszámot. A téli időszakban nehezebb helyzetbe kerülnek a családok, hiszen sok munkáltató nem tekinti őket stabil munkaerőnek, úgy gondolják, hogy az esetenként több gyermek ellátása a szülő munkahelyi teljesítményére negatívan hat ki. Különösen rossz helyzetben vannak a gyermeküket egyedül nevelő anyák.

A bekerüléstől számított gondozási idő hosszát a probléma összetettsége befolyásolja. A fő cél az, hogy a bekerülő gyermekek minél hamarabb visszakerülhessenek a családjukba. A szülők indokolt távolléte (munkavállalása) miatt is növekszik a bent tartózkodási idő, mert a munkaidő-beosztás nem teszi lehetővé a gyermek felügyeletét. A gondozási idő elhúzódása a szülő életvezetési problémája miatt abból keletkezik, hogy a mélyen berögzült hibás fontossági sorrendet a helyes irányba tereljük az átmeneti otthon szakemberei a családsegítőkkal és az esetmenedzserekkel. A szülők lakhatási gondjaikat csak a várostól kieső, nehezen megközelíthető bokor tanyákon tudják az esetek nagy részében megoldani, ezért nehezen tudják megoldani az oktatási-nevelési intézménybe való eljutást a gyerekeknek.

7. ábra

Az átmeneti ellátás igénybevételének időtartama

Forrás: Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény szakmai beszámoló, 2022.

2022-ben krízishelyezésre nem került sor. Több hónapot meghaladó gondozásokra 7 gyermek esetében került sor. A 2023. évre 16 gyermek gondozása nyúlik át.

Az átmeneti gondozás eredményességét az mutatja meg, hogy mennyi gyermeket sikerül hazagondozni. Egyértelmű, hogy az otthonból való hazakerülés nagymértékben függ az előzőekben már taglalt bekerülési indoktól és a jól megtervezett kivitelezett, gondozás folyamatától.

23. táblázat

Év	Összes gondozott	Újként bekerülők száma	Kikerülők száma			Összesen
			családba	szakellátásba	Egyéb	
2021.	25	11	12	2	2	16
2022.	35	24	19	0	0	19

Forrás: Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény szakmai beszámoló, 2022.

2022-ben az újként bekerülők száma növekedést mutat, a kikerülők száma közel azonos volt 2021-ben és 2022-ben. Az elmúlt két évet összehasonlítva az átmeneti gondozásból kikerült gyermekek közül mindannyian a bekerülési ok megszűnése után visszamehettek családjukhoz.

A világban zajló események az intézmény működésére is hatással voltak az elmúlt esztendőben. Covid megbetegedés már nem volt, azonban a korábban a védekezéssel kapcsolatos előírások megtartásra kerültek. Új kihívás jelent meg 2022. évben az energiahordozók árainak megemelkedése kapcsán, mely az intézmény működésére is hatással volt. Különböző energiatakarékosági intézkedések kerültek bevezetésre, melyeket a dolgozók megismertek és magukra nézve kötelezően vették.

6. A FELÜGYELETI SZERVEK ÁLTAL GYÁMHATÓSÁGI, GYERMEKVÉDELMI TERÜLETEN VÉGZETT SZAKMAI ELLENŐRZÉSEK TAPASZTALATAINAK, TOVÁBBÁ A GYERMEKJÓLÉTI ÉS GYERMEKVÉDELMI SZOLGÁLTATÓ TEVÉKENYSÉGET VÉGZŐK ELLENŐRZÉSÉNEK ALKALMÁVAL TETT MEGÁLLAPÍTÁSOK BEMUTATÁSA

A 15-16. számú táblázatban a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézményben és a Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központban lefolytatott belső és külső ellenőrzések összefoglalása található.

Belső és külső szervek által történő ellenőrzések és azok eredményei a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézményben

Külső szervek által végzett ellenőrzések

Külső ellenőrző szerv megnevezése	Az ellenőrzés tárgya, célja	Az ellenőrzés főbb megállapítása	Az ellenőrzés javaslatai	Az ellenőrzés megállapításainak hasznosulása érdekében tett intézkedések, illetve az intézkedések elmaradásának okai
D. és F. Konzulting Kft.	Tűzvédelmi szabályzat ismertetése, tűzvédelmi ellenőrzés	Hiányosságot nem tapasztaltak.	Nem történt javaslat.	Nem volt szükséges.
Spinkler Kft.	Tűzoltó készülékek és tűzoltó-vízforrások felülvizsgálata, ellenőrzése.	Hiányosságot nem tapasztaltak.	Nem történt javaslat.	Nem volt szükséges.
Tűzmegeelőzés Tűz-, Munka-, Környezetvédelmi, Tanácsadó, Szolgáltató és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság	Munkavédelmi szemle tartása, tűzoltó készülékek ellenőrzése	Hiányosságokat nem tapasztaltak.	Nem történt javaslat.	Nem volt szükséges.
Energo Line Kft.	Érintésvédelmi szabványossági felülvizsgálat	Hiányosságot nem tapasztaltak.	Nem történt javaslat.	Nem volt szükséges.
OTIS Felvonó Kft.	Lépcsőjáró berendezés éves ellenőrzése, fővizsgálat	Hiányosságot nem tapasztaltak.	Nem történt javaslat.	Nem volt szükséges.
Kéményseprőipari Kft.	Égéstermék-elvezetők ellenőrzése, szükség szerinti tisztítása	Hiányosságot nem tapasztaltak.	Nem történt javaslat.	Nem volt szükséges.

Intézményvezetői ellenőrzések

Az ellenőrzés tárgya, célja	Az ellenőrzés főbb megállapítása	Az ellenőrzés javaslatai	Az ellenőrzés megállapításainak hasznosulása érdekében tett intézkedések, illetve az intézkedések elmaradásának okai
<p>A családgondozás, átmeneti gondozás ideje alatt vezetett adminisztráció. A gyermekeink védelmében elnevezésű adatlaprendszer 235/1997.(XII.17.) Korm.rendelet alapján - ÁTG-1, ÁTG-2, ÁTG-3, ÁTG-4, Törzslap ellenőrzése.</p>	<p>Az adatlapok vezetése pontos, hiánytalan, a határidők betartása megtörténik. A szakemberek a családgondozás során végzett feladatokat, rendkívüli történéseket feljegyzésen és adatlapon dokumentálják, amelyek az előző évben tapasztaltakhoz mérten egységessé váltak.</p>	<p>Nem történt javaslat.</p>	
<p>A Gyermekeink védelmében elnevezésű Országos Információs Rendszer bevezetését követően valamennyi az átmeneti gondozás során alkalmazott és adatlap ellenőrzése.</p>	<p>A családgondozók az adatlapokat az elektronikus adminisztrációs rendszerben vezetik, vezetői jóváhagyás minden esetben megtörténik. Az adatlapok szakmai tartalma megfelelő, egységes rendszer kialakult. Rendszer hiba esetén a családgondozók írásos formában hibabejelentést küldenek a Magyar Államkincstár felé.</p>	<p>Rendszer hiba esetén továbbra is javasolt hitelt érdemlő módon a hibajelentések megküldése az érintett hatóságok felé, illetve javasolt a szervezett online szakmai egyeztetéseken a szakmai vezető mellett részt venni.</p>	<p>Nem volt szükséges</p>
<p>A családok átmeneti otthonában dolgozó munkatársak szakmai és belső adminisztratív munkájának ellenőrzése.</p>	<p>Az átmeneti otthon munkatársainak belső adminisztrációja egységessé vált.</p>	<p>A kialakított egységes belső adminisztráció fenntartása érdekében szakmai képzések, megbeszélések fenn tartása, belső adminisztráció napi szinten történő nyomon követése.</p>	<p>A szakmai vezető havonta egy alkalommal a team tagjai részére, két hetente pedig a családgondozó munkatársak részére szakmai megbeszélést tart, amelynek keretében belső szakmai képzést, esetmegbeszélést vezet. Az iratanyagokat, hivatalos levelezéseket átolvassa, azt követően az irattári példányt aláírásával igazolva továbbítja a központi irattár részére.</p>

A jelenléti ívek napi vezetésének ellenőrzése.	A jelenléti ívek vezetése pontos és megfelelő.	Nem történt javaslat.	Nem volt szükséges.
KENYSZI-ben megjelenő adatok, az elektronikus adminisztrációs rendszerben szolgáltatott adatok és az intézmény által vezetett igénybevevői nyilvántartás összehangjának vizsgálata, ellenőrzése.	Az adatszolgáltatási felületeken az igénybe vételek adatai nincsenek összhangban. Az elektronikus adminisztrációs rendszerben rögzített adatok rendszerhiba miatt nem jelennek meg a KENYSZI felületén, ezért a TEVADMIN rendszerben nem a tényleges adatokat találhatók.	Továbbra is havonta javasolt az átmeneti otthon által vezetett és dokumentált, az ellátottak által igénybe vett ellátási napok számának összegegyeztetése a KENYSZI rendszerben rögzített igénybe vételi napok számával.	Nem volt szükséges.
A Családok Átmeneti Otthona kialakított kontrollrendszerének, kontrollkörnyezetének felülvizsgálata, ellenőrzése.	Az intézmény által kialakított kontroll rendszer és kontroll környezet aktualizálása hiányos, további részletezéseket, főfolyamatok, alfolyamatok meghatározását teszi szükségessé.	A kialakított kontroll rendszer és kontroll környezet aktualizálása a napi munkafolyamatok függvényében indokolt, fő-és alfolyamatok kiegészítésével, további konkrét feladatok és felelősök és határidők rögzítésével, gyermekvédelmi információs rendszer kiegészítésével.	Az intézmény szabályzatainak megfelelően kiegészítésre került a belső kontroll rendszer, a kockázatértékelés, nyomvonal, kockázati térkép, monitoring, az adott alfolyamatokon belül egyes tevékenységek, feladatok felelősei megnevezésre kerültek, a tartalmi elemek a gyermekvédelmi információs rendszerrel kiegészültek.
Továbbképzési terv, nyilvántartás ellenőrzése.	A továbbképzési terv a jogszabályi változásoknak megfelelően aktualizált. A munkavállalók 2022.12.31-ig képzési kötelezettségüknek eleget tettek.	Nem történt javaslat.	Nem volt szükséges.

Forrás: Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény szakmai beszámoló, 2022.

Belső és külső szervek által történő ellenőrzések és azok eredményei a Nyíregyházi Család-és Gyermekjóléti Központban

Külső ellenőrző szerv megnevezése	Az ellenőrzés tárgya, célja	Az ellenőrzés főbb megállapítása	Az ellenőrzés javaslatai	Az ellenőrzés megállapításainak hasznosulása érdekében tett intézkedések, illetve az intézkedések elmaradásának okai
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Gyámügyi és Igazságügyi Főosztálya	Az Intézmény Központjában valamint telephelyein nyújtott család- és gyermekjóléti szolgálat, család- és gyermekjóléti központ szolgáltatás működésének hatósági ellenőrzése.	<p>A Déli telephely és a Huszár telepi Telephely címe vonatkozásában a szervezeti és működési szabályzatban, a szakmai programban valamint az alapító okiratban feltüntetett adatok nem egyeznek a szolgáltatói nyilvántartás hatályos adataival, melyre tekintettel vagy a fent nevezett dokumentumokat szükséges aktualizálni vagy a szolgáltatói nyilvántartásba bejegyzett adatok módosítását kell kérelmezni.</p> <p>A család- és gyermekjóléti szolgálat feladatait ellátó szakmai egység vezetésével 1 fő családsegítőt kell megbízni.</p>	A feltárt hiányosságok alapján módosítjuk az Intézmény Szervezeti és Működési Szabályzatát, valamint a szakmai programot, valamint módosítjuk a megállapítások alapján a szükséges dokumentumokat. Frissítjük a működési nyilvántartás adatait, a munkaköri leírásokat, elkészítjük a hiányzó megállapodást.	A hiányosságok pótlására 2 hónap áll rendelkezésre, melynek határideje: 2023. március 11.

		<p>A család- és gyermekjóléti központ feladatait ellátó szakmai egység dolgozói közül ki kell jelölni egy főt a járási jelzőrendszeri tanácsadói feladatok ellátására.</p>		
		<p>Valamennyi dolgozó adatait működési nyilvántartásba kell venni.</p>		
		<p>A munkaruha külön jogszabályban előírtaknak megfelelő juttatásáról és nyilvántartásáról.</p>		
		<p>A hatályos jogszabályi előírásokra tekintettel a Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ a kórházi szociális munka ellátása céljából gondoskodik a helyi egészségügyi Intézménnyel történő megállapodás megkötéséről. Írásbeli megállapodásban szükséges rögzíteni a kórházi szociális munka biztosításának kereteit, valamint az együttműködés módját.</p>		

<p>Nyíregyháza MJV Polgármesteri Hivatal Ellenőrzési Osztály</p>	<p>Az Intézményi szabályzatok felülvizsgálata</p>	<p>Az elkészített szabályzatok és eljárásrendek nagyrésze felülvizsgált, aktualizált, a szabályzatok általános formai és tartalmi megfelelésében néhány hiányosságot állapított meg az ellenőrzés. 6 szabályzat kivételével a jogszabályokban előírt, működést, gazdálkodást, szakmai feladatellátás szabályszerű kereteit biztosító belső szabályzatok rendelkezésre állnak.</p>	<p>A szabályzatok tartalmi és formai hiányosságainak javítása szükséges (megismerési nyilatkozatok pótlása) a hiányzó szabályzatok megalkotása, bevezetése, feladatok, felelősök meghatározása.</p>	<p>Az ellenőrzés során feltárt hiányosságok a szabályzatokban kiegészítésre kerültek.</p>
<p>Energo Line Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.</p>	<p>Erősáramú villamos berendezések biztonságtechnikai felülvizsgálata.</p>	<p>Hiányosságot nem tapasztaltak</p>	<p>Nem történt javaslat</p>	<p>Nem volt szükséges</p>

Nyír-Tűz Kft.	Tűzvédelmi szabályzat, Munkavédelmi kockázatfelmérés és értékelés szabályzat, Egyéni védőeszközök, védőfelszerelések, védőruhák juttatásának rendje, Munkavédelmi szabályzat, Kémiai kockázatbecslés és értékelés szabályzat, Munkaköri alkalmassági vizsgálatok rendje felülvizsgálata	Hiányosságot nem tapasztaltak, az aktualizálások megtörténtek.	Nem történt javaslat	Nem volt szükséges
Tűzsi Kft.	Tűzoltó készülékek felülvizsgálata, ellenőrzése	Hiányosságot nem tapasztaltak	Nem történt javaslat	Nem volt szükséges
Nyír-Tűz Kft.	Tűz- és munkavédelmi oktatás	Hiányosságot nem tapasztaltak	Nem történt javaslat	Nem volt szükséges

Forrás: Nyíregyházi Család-és Gyermekjóléti Központ, 2022.

Ellenőrzött szervezeti egység	Az ellenőrzés tárgya, célja	Az ellenőrzés főbb megállapítása	Az ellenőrzés javaslatai	Az ellenőrzés megállapításainak hasznosulása érdekében tett intézkedések, illetve az intézkedések elmaradásának okai
Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ - belső ellenőrzés	A Szolgálat szakmai egységben dolgozó szakemberek szakmai munkájának ellenőrzése az esetdokumentáción keresztül	A munkavállalók megfelelő dokumentációs anyagot használnak, a szakmai munka felépítése tükröződik az adminisztrációban. Az egyes esetek hiányosságai az esetdokumentációban rögzítésre kerültek	A GYRV rendszer hiányosságai, hibái miatt még szükséges a papír alapú dokumentáció egyes folyamatokban	Továbbképzések nyomon követése a GYVR rendszer kapcsán
Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ - belső ellenőrzés	A szolgálat szakmai egységben dolgozók továbbképzési kötelezettség teljesítésének vizsgálata	A munkatársak a rendelkezésre álló lehetőségek szerint a munkakörhöz kötött illetve a szabadon választható képzéseket teljesítették	Nem történt javaslat	Nem volt szükséges
Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ - belső ellenőrzés	A Központ szakmai egységben dolgozó szakemberek szakmai munkájának ellenőrzése az esetdokumentáción keresztül	A munkavállalók megfelelő dokumentációs anyagot használnak, a szakmai munka felépítése tükröződik az adminisztrációban. Az egyes esetek hiányosságai az esetdokumentációban rögzítésre kerültek	A GYRV rendszer hiányosságai, hibái miatt még szükséges a papír alapú dokumentáció egyes folyamatokban	Nem volt szükséges
Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ - belső ellenőrzés	A Központ szakmai egységben dolgozók továbbképzési kötelezettség teljesítésének vizsgálata	A munkatársak a rendelkezésre álló lehetőségek szerint a munkakörhöz kötött illetve a szabadon választható képzéseket teljesítették	Nem történt javaslat	Nem volt szükséges

Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ - belső ellenőrzés	A 370/2011. (XII.31.) A költségvetési szervek belső kontrollrendszeréről és belső ellenőrzéséről szóló Kormányrendelet alapján az Intézmény ellenőrzési nyomvonalának felülvizsgálata	Az ellenőrzési nyomvonal valamint kockázatkezelés aktualizálása, felülvizsgálata	Az integritást sértő események, panaszkezelés, ajándékok egyéb előnyök elfogadásával történő kiegészítés	A hiányosságok alapján a módosítások végrehajtása
Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ - belső ellenőrzés	A jelenléti ívek napi szintű vezetésének, a kiküldetési rendelvények töltésének valamint a készpénzigénylés elszámolásának ellenőrzése	Hiányosságot nem tapasztaltunk	Nem történt javaslat	Nem volt szükséges
Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ - belső ellenőrzés	A képzési- és szabadságolási terv ellenőrzése	Hiányosságot nem tapasztaltunk	Nem történt javaslat	Nem volt szükséges

Forrás: Nyíregyházi Család-és Gyermekjóléti Központ, 2022.

7. A BŰNMEGELŐZÉSI PROGRAM FŐBB PONTJAINAK BEMUTATÁSA (AMENNYIBEN A TELEPÜLÉSEN KÉSZÜLT ILYEN PROGRAM), VALAMINT A GYERMEKKORÚ ÉS A FIATALKORÚ BŰNELKÖVETŐK SZÁMÁNAK AZ ÁLTALUK ELKÖVETETT BŰNCSELEKMÉNYEK SZÁMÁNAK, A BŰNELKÖVETÉS OKAINAK BEMUTATÁSA.

A bűnelkövetések tekintetében a legfontosabb feladat a megelőzés, azaz a prevenció.

A köznevelési intézményekben 2022-ben, a Talentum Alapítvány, a Egészségfejlesztési Iroda Nyíregyházi Járás, a Nyíregyházi Rendőrkapitányság és a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Rendőr-főkapitányság, valamint a Nyíregyházi Család- és Gyermejkölési Központ végzett jelentős prevenciós munkát.

Bűnmegeelőzési tevékenységet végeznek a két legveszélyeztetettebb csoportban- gyermek-és időskorúak- a Nyíregyházi Rendőr Főkapitányság munkatársai. A 2023. március 30. napján a Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlésen elfogadott beszámolójuk alapján 1 fő iskolai bűnmegeelőzési tanácsadó lát el feladatot két középiskolában. Az ifjúság körében prevencióként előadásokat, bemutatókat tartanak. A korosztályoknak megfelelően különböző programokat indítottak el:

- az iskolai erőszak és az internet veszélyeivel kapcsolatos figyelemfelhívás is megjelent az ifjúságvédelmi témakörben tartott 117 előadáson, amelyeken összesen 4950 diák vett részt.
- drogprevenciós előadások osztályfőnöki órák keretében történő megtartására 118 alkalommal került sor, amelyeken 510 tanuló vett részt. Az előadásokon többnyire a dizájner drogokról, a drogfogyasztás és a bűncselekmények kapcsolatáról és következményeiről volt szó.

Kínálatcsökkentési oldalról elmondható, hogy az új pszichoaktív anyaggal visszaélés tekintetében a megelőző év 12 esetéhez viszonyítva 2022-ben 10 eljárást indítottak, 92,3 %-ról 91,7 %-ra változott a nyomozati, és 85,7 %-ról 80,0%-ra csökkenő felderítési eredményességgel.

Kábítószer birtoklás, fogyasztás kapcsán a 2021-ben a 70 esettel szemben 2022. évben 84 eljárás indult. A nyomozási (92,1 %-ról 97,6 %-ra) és a felderítési (74,1 %-ról 93,6 %-ra) eredményesség növekedett.

Az Önkormányzat, a Nyíregyházi Család- és Gyermejkölési Központ, valamint civil szervezetek együttműködéséből fakadóan egy *pilot program* indult a 2022/2023-as tanév során.

A program célja a kortárssegítés népszerűsítése és kortárs segítő mentorprogramok elindítása városunk köznevelési intézményeiben. A gyerekek kompetensek a saját problémájuk, helyzetünk feltárásában, ezért támogatni és képezni kell őket, hogy aktivitásuk növekedjen, kommunikációjuk és ismereteik gazdagodjon, ezzel elősegítve a jó iskolai légkör és közösségek kialakulását. A kortárssegítés terén aktív fiatalok preventív szereplőkké válhatnak a köznevelési intézményekben megjelenő olyan ártalmas, veszélyeztető jelenségekkel szemben, mint például a kortársbántalmazás, a káros szenvedélyek elterjedése.

2022-ben már a város hét óvodájában indítottak Ovi-Zsaru programot, amelyet főleg a nagycsoportos óvodások számára szerveznek és a program keretében bűn- és balesetmegeelőzési tanácsokkal ismertetik meg az óvodásokat, a D.A.D.A. elnevezésű programot pedig az iskolákban szervezik, amely a fiatalokra leselkedő veszélyhelyzet felismerését célzó program.

A cél, hogy az általános és középiskolákban tevékenyen és hatékonyan tudjanak hozzájárulni a bűnmegeelőzési ismeretek tanulók részére történő eljuttatásához, a diákok tudatosságának fokozásához a prevenció területén.

8. A TELEPÜLÉSI ÖNKORMÁNYZAT ÉS A CIVIL SZERVEZETEK KÖZÖTTI EGYÜTTMŰKÖDÉS KERETÉBEN MILYEN FELADATOK, SZOLGÁLTATÁSOK ELLÁTÁSÁBAN VESZNEK RÉSZT CIVIL SZERVEZETEK (ALAPELLÁTÁS, SZAKELLÁTÁS, SZABADIDŐS PROGRAMOK, DROGPREVENCIÓ STB.).

A gyermekjóléti feladatokat az önkormányzat a Gyvt. alapján más szervvel, személlyel kötött ellátási szerződés útján, illetve társulásban is biztosíthatja. Nyíregyházán a gyermekek napközbeni ellátásában és átmeneti elhelyezésében ellátási szerződés alapján egyházi és nem állami szerv is részt vesz. Az egészségfejlesztés és kábítószer-megelőzés területén a Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzatának Kábítószer Egyeztető Fóruma lát el koordináló, megelőző feladatokat több szakmai szervezettel együttműködve.

8.1 ALTERNATÍV NAPKÖZBENI ELLÁTÁS

A gyermekek napközbeni ellátásának formája az **alternatív napközbeni ellátás**, a célcsoport az általános iskolai korosztály. Alapvető jellemzője, hogy gyermekjóléti, gyermekvédelmi tevékenység kapcsolódik hozzá. Elsősorban olyan helyzetekben indokolt, amikor az iskolai napközi nem működik, illetve azon túl igény jelentkezik a gyermekek felügyeletének és együttes foglalkoztatásának, fejlesztésének biztosítására, vagy nincs tanítás az iskolákban. Az ellátást a Periféria Egyesület működteti a város területén. Az Egyesület az ellátási szerződés alapján minden évben beszámolót készít az előző évben végzett tevékenységéről. A 2022. évben végzett szakmai tevékenységről a Szociális, Egészségügyi és Sport Bizottság a 2023. április 25-i ülésén számolt be részletesen.

A szolgáltatás nyújtásának helyszíne 2022. évben az Arany János Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium Szőlőskerti Angol Kéttannyelvű Tagintézménye és a Gyermekek Átmeneti Otthona, mely Nyíregyháza, Kollégium u. 54. szám alatt található. A szolgáltatás szakmai területei az ifjúsági közösségfejlesztés, egyéni és csoportos szociális munka, valamint a prevenció és a fejlesztés. Célja a hátrányos helyzetű, tanulási, magatartási, kapcsolatteremtési és beilleszkedési problémákkal küzdő gyerekek, fiatalok elérése, problémáik azonosítása, valamint számukra célzott segítségnyújtás.

Az iskolában fejlesztő, kézműves, egészségmegőrző foglalkozásokat, szabadidős programokat, mozi klubokat és egyéni képzéseket tartottak, amelyeken heti rendszerességgel az 1-7. osztályos tanulók vettek részt. A foglalkozások célja, hogy a résztvevő gyermekek csoportot alkossanak, egymást elfogadják, a feladatok megvalósítása során kreativitásuk, kitartásuk, pontosságuk fejlődjön.

8.2 GYERMEKEK ÁTMENETI ELHELYEZÉSE

A **gyermekek átmeneti elhelyezésének** bemutatásánál utaltunk arra, hogy az önkormányzati feladatellátás mellett nem állami és egyházi szervezettel kötött ellátási szerződés alapján más fenntartó is nyújt szolgáltatást a város területén. A Magyarországi Evangélikus Egyház által fenntartott Családok Átmeneti Otthona és a Magyar Vöröskereszt Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szervezete által fenntartott Családok Átmeneti Otthona biztosít átmeneti elhelyezést a szülő és gyermeke számára.

Az előző intézményt az Oltalom Szeretetszolgálat- Magyar Evangélikus Egyház Fenntartásában működő integrált típusú intézmény-keretében működik. Az intézmény 40 engedélyezett férőhellyel biztosítja a szülő és gyermeke számára az együttes elhelyezést. Elmondható, hogy az előző évekhez hasonlóan közel 100%-os kihasználtsággal működött az otthon. 2022 évben az intézményben 31 felnőtt, 10 férfi és 21 nő lakott és 59 gyermek számára biztosították a gyermekjóléti alapellátás keretében a szolgáltatásokat.

Az intézmény szolgáltatásainak igénybevétele önkéntes alapon történik, de előfordul, hogy a gyermek családban tartásának egyetlen lehetséges útja, hogy a szülő igénybe vegye az ellátást. A legtöbb család a felvételi kérelem benyújtásakor a lakhatási problémát jelöli meg bekerülési okként, azonban előfordul, hogy súlyos krízis helyzet, családon belüli erőszak, életvezetési problémák miatt veszik igénybe a szolgáltatást.

A Magyar Vöröskereszt Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szervezete ellátási szerződés alapján „Félutas” Kiléptető Házat működtet.

A speciális intézmény- félutas ház- valamennyi szolgáltatásával, a szakmai személyzet hozzáállásával járul hozzá a célcsoport önálló életvitelének kialakításához, asszertív magatartásának fejlesztéséhez.

A félutas házak legfontosabb ellátási eleme a lakhatás biztosítása, ugyanakkor az itt élőket ugyanúgy, mint ahogy a krízisközpontok klienseit jogász, pszichológus és egyéb, a kapcsolati erőszak témájában jártas professzionális szakember is segíti.

A krízisközpontok kiegészítő szolgáltatásaként működő félutas házak célja, hogy azon, a krízisellátásból kikerülő családok, egyének számára biztosítsa a teljes újra kezdés lehetőségét, akik a hozzátartozók közötti erőszak (párkapcsolati erőszak, gyermekbántalmazás, illetve a háztartáson belül a rokonok, családtagok által elkövetett erőszak) miatt eredeti lakóhelyüket, életterületüket elhagyni kényszerültek, de saját életük rendezésében már jelentős részeredményeket értek el. További cél, hogy ezen eredmények megtarthatóak, és a re-integráció érdekében tovább vihetőek legyenek. Az intézményben már második éve egy édesanya él két gyermekével.

8.3 DROGSTRATÉGIA, DROGPREVENCIÓ:

A gyermekjóléti szolgálatok a Kábítószerügyi Egyeztető Fórummal (KEF) együttműködve a drogproblémák kialakulásának megfékezése, illetve hatékony kezelése érdekében lát el feladatokat. Nemcsak a közvetlenül a problémás személy, hanem a család és a hozzátartozók számára is szakszerű beavatkozást, tanácsadást biztosít. Egészen kiskortól kezdik a prevenciót a korosztály sajátosságainak figyelembevételével. Ebben nyújt segítséget a KEF mellett több szervezet is, pl: Talentum Alapítvány, Rendőrkapitányság, Egészségügyi Alapellátási Igazgatóság Védőnői Hálózata.

A kidolgozása egy meghatározott cselekvési terven keresztül zajlik, amit a 2022-25 év közötti drogprobléma visszaszorítása érdekében elfogadott városi stratégia tartalmaz. A stratégia rövid és hosszútávú célokat fogalmaz meg prevenció, kínálatcsökkentési és kezelés-ellátási terven keresztül. A cél, hogy a megvalósult tevékenységeken – programok, képzések, ismeretterjesztő filmek, kortárs csoportok, szakmai konferenciák, - keresztül az érintett személy, közösség vagy csoport alkalmazkodó képessége, együttműködése növelésével, stresszel szemben álló képességének és megküzdési képességének fejlesztésével, önbizalom és önismeret erősítésével képesek legyenek fejlődni, jó döntéseket hozni. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megővésére, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. Ezek oly módon hatnak (hathatnak) az egészségre, hogy nem válnak szerhasználóvá, vagy a már használók körében legális és illegális szerek használatát csökkenthetik. Probléma, hogy a különböző kábítószeres használat a hatóságok elől sokszor rejtve maradnak, hiszen a fogyasztók maguk is arra törekednek, hogy ne lepleződjenek le.

8.4 CIVIL SZERVEZETEK TÁMOGATÁSA

Az Önkormányzat a helyi önszerveződő közösségek pénzügyi támogatásának rendjéről szóló 24/2008. (IV.29.) önkormányzati rendelete alapján a civil szervezetek programjainak megvalósítását támogatja.

A civil szervezetek- alapítványok, egyesületek, non-profit szervezetek jelentős szerepet töltenek be a társadalmi életben, így Nyíregyházán is. Az általuk felvállalt tevékenységek, szolgáltatások a társadalmi szükségletek kielégítésben, a közösségek megerősítésében, az érdekképviseletben alapvető fontosságúak az állami szektor mellett. A szervezetek tevékenységi köre leginkább a kultúra, az oktatás, szabadidő, sport és a szociális ellátás területén kiemelkedő a többi tevékenységi körhöz képest. A pályázat keretében a szociális, egészségügyi és köznevelési tevékenységet végző önszerveződő közösségek (egyesületek, alapítványok) nyújthattak be pályázatot karácsonyi programok lebonyolítására.

2022-ben a generációk együttműködését segítő pályázati felhívásra 97 db pályázat érkezett. A szervezetek számára megítélt támogatás összege összesen 7 500 000 Ft volt.

9. JÖVŐRE VONATKOZÓ JAVASLATOK, CÉLOK MEGHATÁROZÁSA A GYVT. ELŐÍRÁSAI ALAPJÁN (MILYEN ELLÁTÁSOKRA ÉS INTÉZMÉNYEKRE LENNE SZÜKSÉG A PROBLÉMÁK HATÉKONYABB KEZELÉSE ÉRDEKÉBEN, GYERMEKVÉDELMI PREVENCIÓS ELKÉPZELÉSEK)

A gyermekvédelmi tevékenységről szóló éves értékelés az elvégzett feladatok számbavételét és a jövő irányvonalainak meghatározását szolgálja. A települési önkormányzatoknak alapvetően az alapellátás biztosítása a feladat. Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata a beszámolóban kifejtettek szerint biztosítja valamennyi, jogszabályban meghatározott feladatát, valamint több támogatást, szolgáltatást, programot önként, a lakossági igények alapján nyújt.

A pénzbeli és természetbeni ellátásokról szóló fejezetben látható, hogy több támogatást az önkormányzat rendeletében meghatározott módon biztosít. Figyelve a megjelenő igényeket – melyeket a társadalmi, gazdasági változások jelentősen befolyásolnak – újabb és újabb támogatásokat vezetünk be. 2023-ban a rendkívüli települési támogatás keretébe tartozó étkezési térítési díjtámogatást vezette be az önkormányzat azon családok részére, akik legfeljebb kettő általános iskolai vagy nappali munkarendű középiskolai tanuló taníttatásáról gondoskodnak és ingyenes vagy kedvezményes étkezésre egyéb jogcímen nem jogosultak. Ennek célja kettős: egyrészt a gyermek étkezésének biztosításához való hozzájárulás, másrészt a családok támogatása. A támogatást április 1-től, folyamatosan lehet igénybe venni.

A szolgáltatások között a nyári szünet idejére szóló szabadidős programok, gyermekfelügyelet fontos a családok szempontjából. Az önkormányzat évről-évre hagyományosan megszervezi a nyári napközis tábort. Ugyanakkor fontos és a jövőre vonatkozó kihívás is, hogy a gyermeki és szülői igényeknek is megfelelően a táborozási lehetőségek megújuljanak. Ez a törekvés jelenik meg abban, hogy idén új tábor helyszínek vannak; a Digitális Tudásközpont (Nyíregyháza, Rákóczi u. 5.) a robotika és a programozás iránt elkötelezett felsős tanulók (5-6-7-8. osztály) számára kínál táborozási lehetőséget 5 héten keresztül, míg a Nyíregyháza, Báthori u. 20. szám alatti Nyírvidék Tábor a biológia, kémia és informatika iránt érdeklődőket várja 6 héten keresztül.

A gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében biztosított óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység hatékonyságát növeli a kortárssegítő folyamatok kiterjesztése városunk köznevelési intézményeiben. 2022-ben a Nyíregyházi Tankerületi Központ által működtetett Nyíregyházi Kölcsey Ferenc Gimnáziumban és az Észak Agrárszakképzési Centrum fenntartásában működő Lippai János Mezőgazdasági Technikum és Szakképző Iskolában indult el a program, 2023-ban további iskolák csatlakoztak a kezdeményezéshez.

Programunk hosszútávú célja a kortárssegítő folyamatok támogatása és mentorálása, ismereteik bővítése és a cselekvő ifjúsági közösségek létrejöttének elősegítése. A folyamat során a szakmaközi kapcsolatok javulásával és a segítő szakemberek kompetenciájának növekedésével számolunk.

A gyermekjóléti szolgáltatások fejlesztése, az infrastrukturális feltételek javítása az önkormányzati célkitűzések között szerepelnek. Az elmúlt években folyamatosan újultak meg a gyermekjóléti intézmények. Folyamatban levő fejlesztés a TOP-6.2.1-19-NY1-2019-00001 azonosítójú projekt keretében megvalósuló "Új bölcsődei férőhelyek kialakítása Nyíregyházán" című projekt. A pályázat beadása 2019. december 30-án történt, majd 2020. március 27-én részesült pozitív elbírálásban. 2020. május 20-án került aláírásra a Támogatói szerződés. A támogatás összege bruttó 599.750.00 Ft

A projekt egyik infrastrukturális eleme a vízpermetezők kialakítása volt. A beruházás nettó 19.529.550 Ft-ból valósult meg 2021 július 09.-én. Az egyes bölcsődékben 3 vagy 4 db vízpermetező került telepítésre. Az érintett bölcsődék az alábbiak: 16. sz. Aprajafalva, 12. sz. Babaház, 10. sz. Katica és az 5. sz. Ózike Bölcsőde.

A projekt másik, egyben fő infrastrukturális eleme a Honvéd utcán új bölcsődei szolgáltatás létrehozása. A Honvéd utcán egy meglévő, eddig használaton kívüli bölcsőde épület átalakítása, felújítása és bővítése eredményeképpen egy 36 fős, új bölcsődei szolgáltatás fog létrejönni. A kivitelezési szerződés 2023. február 10-én került aláírásra a HARCON ÉPÍTÉS Építőipari Kft-vel. A kivitelezés nettó 349.493.712.-Ft-ból valósul meg. A munkaterület 2023 február 16-án került átadásra a vállalkozó részére és a szerződés szerint 6 hónap a kivitelezés idő. A kivitelezés tervezetten 2023. augusztus 16-án fejeződik be, melyet követően egy 30 napos műszaki átadás kezdődik, azaz a véghatáridő 2023. szeptember 16. A leendő 36 férőhelyes bölcsőde tálalókonyhával lesz felszerelve, megújításra kerül az udvar, a kert, a kerítés, belső parkolók kerülnek kialakításra és az épület akadálymentes lesz. Ezen idő alatt beszerzésre kerülnek a bölcsőde működéséhez szükséges eszközök is, úgy mint udvari játszótéri elemek és bútorok, működéshez szükséges játékok, bútorok, konyhai, irodai, informatikai és kerti műszaki eszközök, konyhai bútorok és használati eszközök és textiliák.